

(Birinci Bölüm) Sumer-Türk dillerinin kökeninin, ilişkisinin ve evrenmesinin arkabilimi (arkeologiası)

<Ekinçilik ve Çobanlık Devrimi Dönemi= 10000 yıl önceden>

Yazanı: Aref Esmail Esmailnia

2019 / 5 / 1

Azerbay (Xezerbay) türkcesinde “şilim şilim doğramak” = “dilim dilim doğrmak” vardır ve “dilim”e “şilim”de deyiler.... Bu sözcük çoklu bir meyvenin parçalara kesmekde işlenilir ... Bu sözcük yine tam türkce anlamında SÜMERCE’de de vardır ve 5000 il öncede yazılmışdır Bu sözcük akkadcaya ŞİŞİTU olarak girmiştir yani türkceye Akkadcadan girmesi olsaksınız dır... buda Sümer-Türk kök ilişkisinin 5000 yıl önceye (Kabakcasına) aparıb çıkarıyor

Bence Sümer Ekinçilik-Çobanlık ekleyici dillerin katışıkından doğuluyurken onda daha çok ekinçilik kökenli sözcükleri ağırlık kazanıyor Türk idlide yine sumerle aynı Ekinçilik-Çobanlık Ekleyici dillerden olunca onda daha çok çobanlık sözcükleri ağırlık kazanır ve Haftanlı halkları içerir ki Zagros’lılarda onun bir parçasıdırılar ...

Bu sumer-türk dilleri esgi eklemeli ilkin ekinçilik ve çobanlık eklemeli dillerinden doğulmuş diller dirler ki yine aynı kökli sanılıyurlar ve kökenleri yine Anadolu-Kafkazlar ve Xazerbaycan+Zagros (Khaftanlı) eklemeli dilli avcı boyların diline gidib çatıyor .

Çobanlık dönemi eklemeli dillilerin Koyunu evcilleştirmekle başlıyor ve oda Azerbaycan’da 10000 yıl önce oluyor ancak yine İnek’de Anadolu’da aynı dönemDE evcilleşiyürken burada da İNEK Çobanlığı başlıyor ve onların dilleri yine Ekleyici ve Xazerbaycan çobanlarıyla bir kökenden bunca ki ikiside ekleyici dilli avcıların dili dir ve bu çobanlar yine aynı avcı-meyve yığıcılarıdır ki bir bölüm kendi avlarının iri kalan Bizovların ve Kuzuların evcilleştirmişler ...

Bu çobanlık döneminin yarı-göçebe ve göçebe çoban boylarının doğuşuna aparıb çıkarıyor ve onlarda önceki avcı-meyve yığıcı boyların döneminin göçebe yaşamını bu kere çobanlıkla uyku durumuna getiriyorlar...

“Çoban” sözcüğü türkcede olsa yine “sümerce” de ayinidir bunca ki sümerlerin 6 önemli boylarından demek oluyor hapısının köçeri çoban kökenleri ve bölümleride vardır ve onların göçeri ve yarı-göçeri çoban bölümlerin şimdiki Xazerbaycan-Azerbaycan’da da görürüz ... beunca sumercede “Çoban” sözüne “Şoba” denilir oda “Korucu” ya “koyunların-ineklerin korucusu” anlamına gelir, bu sözcük

Yenede biz Buğday ve Arpa’nın ekinini ve onların evcilleşmesini yine Anadolu- Khftanlı (Azerbaycan+Zagros) bölümünde 10500 yıl önceden doğuşunu yine aynı eklemeli dilli “avcı-meyve yığıcı” boyların eliye oluyor ve çok hızla bu boların ortasında ayayılıyor ...

8000 yıl önce Anadolu-Khaftani bölgesinde Monsun döneminin bitmesi ve bu Ekinçi , Ekinçi-Çoban ve Çoban’ların göçünün başlanması ... Ekinçi , Çoban’lar ve Ekinçi-çoban’lar Avropaya yayılıyorlar ve yine Çoban’lar , Ekinçi-Çobanlar ve Ekinçiler 8000’ yıl önceden Xaftanlı (Azerbaycan+Zagros)dan Orta-asya’a, Türkistan’a ve hatta Pakistan Hindistan’a (Harappa ve Sind vadisine) göçüyorlar ve ve Türkistan ve Orta-Asya’da bu göçebeler ayrı-yerli eklemeli dillilerle katılıyorlar ve göçlerin sonra At’ların evcilleşmesinden sonra ta Çin’inin içine gibi ve Korea yarım – adasına gibi çatırıyorlar ve Çobanlık ve Ekinçilik yayımında büyük rol oynuyorlar.

Çobanlık ve Ekinçilik dönemiyle bu eklemeli çoban ve ekinçi boyların dillerin büyük evrim yaşıyor ve çoklu sözcükler yaranıyor bu sözcükler çobanlık ve ekinçilik yakınlaşıırken sonra ayrı ve eklemeli olmıyan dillerine de geçir

Türk ve sümerde ekin ve çobanlık sözcükleri bir dir... buda bunların 10000 yıl önce ekinçilik ve çobanlık sözcükleri yaranırken bir yerde olduklarını gösterir ...

Türk-sümer dillerinde ekin ve çobanlık sözcüklerin karşılaştırır ken , bu sözcüklerin köken anlamına gedib çatıyoruz ve buda onlarda bu sözcüklerin yaranmasını gösteriyor yani bu sözcükler onların dilinde öz-sözcük oldukun ve borç alınan sözler olmadıklarını betimleyür ...

Örneğin türkce “Çoban” sökü hem sumercede ve hem türkcede bir köden dir :

**ŞUBA (Sumer) ↔ SUBA (Sumer) ↔ SİPAD (Sumer) ↔
ÇOBAP , ÇOPAN , ŞOPAN (Türk) ↔ ŞAABAN شعبان (Arab)**

Bu türk-sümer sözcüğün yaranması olası olarak 10000 yıl önce ve Koyun-İnek’lerin evcilleştirilmesinden sonra başlamış tır ve Xazerbaycan-Çatalhöyük ortasında olmuştur ... bunca ki ilkin çobanlıkda Xazer-bay-can ve Çatal-Höyük ortasında ve oda KOYUN (Xazer-bay-jan, Azerbaycan) ve İNEK (Çatal-Höyük, Anadolu) evcilleşmesiyle 10000 yıl önce yaranıyor. Bu sözcük Saksı-Öncesi (Pre-poteri) Dönemi ve Neolitik Ekinçilik-Çobanlık Döneminin Başlanışı ve Devrimine rast geliyor bu dönem dilde de bir devrim başlanıyor ve çoklu sözcükler yaranıyor ... inanc bakımından Şamanizm yeni döneme giriyor ve Umay (Anatanrıca) büyük rol kazanıyor ve Gök-Tanrısı (DİNGİR-TANRI-TAR-ULUG-ULU-İLÂH)’nın yerdeki gücü gibi dahada güçleniyor ... türk-sümer de ve Kuzey Mezopotamiya’da becerilen bu kavram sonradan İbrahimi ve Sami dinlerinede giriyor...

Ancak türkce “Çoban”-“Çopan” sözcüğü yenede “Sipad”-“Suba”-“Şuba” olarak sümerde de gözüktüyür ve sonradan bu sözcük Akkad-Assur yoluyla sami dillerine giriyür ve arabcada “Şaban-شعبان” olarak gözüktüyür...

Sümercede varımızdır:

[sipad \[SHEPHERD\]](#) wr. **sipad**; **su8-ba**; ^{lu}2sipad; **šuba** "shepherd; herder" Akk. rē'û

SÜT ve SÜT-ÜRÜN'lerinin TÜRK-SÜMER'de yaranmasının, kökeni 10000 yıl önce dayanıyor!!!

KAMİZ قاميز

Şimdi “ekşimiş süt”, “ikşemiş at sütü” anlamında olan türkce sözcük “Kemiz , Kamiz”in türk-sümer ilişkisi ışığında, araştırıp çözümlüyoruz.

“Kamiz” hemde “Kemiz”, “Qemiz”, “Xemiz” gibide deyülür... bu alkolik mayalanmış işki türk şamanizminde kutsal sanılıyurken onla değişik şaman, kam-an törenlerinde işe alınıyur ve o bir tür ARINMAK töreni dir ... bu iş yine sümercede MAŞ-MAŞ olarak yapılyur ve ARINMAK sümerde bir tür zeytun-yagıyla onu törenle inanclıların bedenine sürterek ve kahinlerin ya şamanların duasıyla yapılyur...

Sümercede “MAŞ” arınmak anlamına geliyür ve sonradan bu dilden arabcaya “Mash مسح” olarak giriyür ve Namaz’dan önce ayakları-yakamaka ve yaş-elleriyle başa sürtüb ve ARINMAKA deniliyür ...

Sümercede “MAŞ” sözcüğü “ARINMIŞ” anlamında dır:

[maš \[PURE\]](#) wr. maš; maš3 "to be pure" Akk. Ellu ↔ arınmış olmak, Arif

Burada görüyoruz şamanizm’de 10000 yıl önceden çobanlar ortasında yapılan kutsal Kamiz’le “ARINMAK” töreni, sümerler içinde 5000 yıl önce Zeytun-Yağıyla “MAŞ-MAŞ” adlanan “ARINMAK” törenine dönüşünür ve sonradan islam dinine suyunan ARINMAK töreni olan ve sumerden alınan sözcükle “MESH” adlanan “SU”yu kullanarak yapılyur...

Ancak biz burada KAMİZ sözcüğüne geri dönüb ve onu TÜRK-SÜMER bapı ışığında çözümlıyeyecik:

“KAMİZ , GAMİS” (Türk) ↔ 1- “GA” (Sumer) + 2- “MİS” (Sumer) = ekşimiş süt, pıhtılaşmış süt...

1- “GA” ↔ SÜT

Sümerce “GA” sözcüğü “SÜT” anlamına geliyür ve türkce sütle başlı olan “KA-MİZ”, “KA-TIK”, “KAY-MAK”, “KAY” ve ... sözcüklerinde gözükmüyür ...

Sümerce şçzcükde varımızdır:

[ga \[MILK\]](#) wr. ga "milk; suckling" Akk. Šizbu ↔ SÜT ↔ شیر

Bu sözcük akkadcaya “Şizbu” olarak geçiyür ve sami dillerine yayılıyur ve sonra Asuri-Arami dillerinden farscaya “SÜT” anlamında, “شِير” olarak geçiyür

2- “MİZ” , “MUS, MUŞ” (Sumer) ↔ “-MİZ”, “MİS” (Türk) ↔ EKŞİMEK, PIHTILAŞMAK

“MUŞ” sümerce sözcük dir ve EKŞİMEK , MAYALANMAK anlamında dır , sümerce sözcükde varımızdır:

[muš \[CURDLE?\]](#) wr. muš3 "to curdle?" ↔ ↔ çürümesi, pıhtılaştırmak; pıhtılaşmak, kesilmek ↔ سوت چورومه سی ↔ بریدن شیر ، سفت شدن شیر ↔ ماست شدن ، ماسیدن ↔ "قَامِيز = قَا + مِيز = شیر اسب تخمیر شده". ↔ مَش (عربی)

Sümerce “MUS” = “EKŞİMEK” sözcüğü şimdiki türkcede “-MİZ, -MİS, -MUS” olarak gözükmüyür buna örnekin “KAMİZ”in “-MİZ” eki dir... ve sümerden, Akkad yoluyla, sami dillerine geçiyür ve MEŞŞ مَشّ olarak arabcada gözükmüyür ... arami dilinden farscaya “MAS ماس , MAST ماست , MASİDEN ماسیدن” gibi geçiyür .

Ve farsca: “MAST ماست” ↔ “KATIK, YOĞURT-YOGURT”.

“MASİDEN ماسیدن” ↔ “EKŞİMEK”

Sümerce ve Türkce de “GA= SÜT”le bağlı bileşik sözcükler

1- Türkcede “GAY – GOY = SÜT”le bağlı sözcükler

Bu sözcüğü sumerde <GA↔SÜT>, <GUD, GUB,GUK...= KOYUN ve BUYNUZLUKAR> olarak gözükmüyür. Bunu biz sumerce <GUKKAL↔ KÖK KOYUN, SEMEZ KOYUN> sözcükünde de gözükmüyür ... ve sümerce “GUKKAL” sözcüğü türkce “KÖK”↔”SEMEZ”, “ŞİŞMAN” sözcüğünün kökeni olabilir.

Ancak birde türkcede kopuzu-sazı “kökleme” sözcüğü vardır ki oda aynen öylece sümercede vardır.

Türkce sözcükleri <KOY>, < KOYUN>, <KUZU> ve <KOÇ> sözcükleride , üsteki sümerce sözcükle ilişgide olabilir.

Doğrusu sumerde koyuna “UDU”, “US” denilir ancak koyun evcilleşmesinden sonra ve onun sütü kullanılandan sonra “koyun” anlamlı bu iki sözcükler, “süt” anlamlı “GA” sözcüğüyle karıştırılıb ve değişik sözcükler yaranıyor ve bu iki sözcüğün yerine kullanılıyor ...

Yani “UDU” ve “US” gerek “KOYUN” türünün evcilleşmemişi ve 10000 yıldan daha öncesi yaban koyunun adları olsun... ancak bu koyun evcilleştirilmekten ve sütü kullanılmaktan sonra sümer-türkce SÜT sözcüğü onun adına artılıyor ... bunu biz inakların evcilleşmesinden sonra adlarında da göreceyiz ...

... bu evcilleşmiş “süt”lü hayvanlar çok önem kazanıyor bunca ki önce kadınların sütü kaçırken ya az oluyorken çocuklar ölüyor ve buniçünesgilerde tanrıçaları büyük memeli ve semez gösteriyorlardı

Buniçün türlerde yenede ana-sütünü korumak için çoklu böveler yapıb ve yastığı altına kılınc ve sancak koyarlar ta kötülük tanrıçası AL gelib kadının sütünü kesib ve çocuğu öldürmiye ...

Koyun-İnek evcilleşmesi ve Ekinçilik başlangıcı yemek-türünlerin artırıp ve Neolitik Döneminde 10000 yıl önce büyük bir adam-sayının artmasına aparıp çıkarıyor...

Önce Divan Luğat ul-Türk’de “KAY”↔”SÜT” söziyle bağlı sözcüklere bakıyoruz:

Türkce’de “GAY, KAY – KEY” sözcüğüyle bağlı sözcükler:

Kay-Key, Qay-Qey : قاي - قى :

Kıyoğ, Qıyoğ : قِيغُلُق :

Sulak şeylerin sıklaşması, berkleşmesi

(Divan Luğat ul-Türk Mehmud Kaşğalı محمد كاشغرى)

Qoyuğnank, Koyuğnank : قُيَغُ نَانِك :

Akışkan şeyler kayımlaşması . “rub”a kayımlaşmış akışkan anlamını taşıyan <koyuğ sucuk > denilir .

(Divan Luğat ul-Türk Mehmud Kaşğalı محمد كاشغرى)

Koyuğ Sucek, Qoyuğ Sucek : قُيَغُ سُبُك :

Yani kayımlaşmış ve yoğunlaşmış içgi ve akışkan.

(Divan Luğat ul-Türk Mehmud Kaşğalı محمد كاشغرى)

Kamiş, Qamiş قامیش :

Kamiz, Qamiz قاميز :

Kemez, Qemez قِمز :

Ames <Xamiz خاميز> ve o kısırakın (dişi atın) sütü dır, onu mayalanmakiçin (ekşimekiçin) tuluklara dükerler sonra onu içerler.

(Divan Luğat ul-Turk Mehmud Kaşğalı محمد كاشغری)

Katik, Qatıq قاتئق :

Keteğ, Qeteğ قَتغ :

Her nesnenin kayımı ve kalını.

(Divan Luğat ul-Turk Mehmud Kaşğalı محمد كاشغری)

Kaymak, Qaymaq قایماق :

Keyak, Qeyaq قیاق :

<=> Keyek, Qeyeq قَیَق . <=> Koyek, Qoyeq قَیَق . Kaymak. Süt'ün üstü. Ya yel esende şorba'nın üstünde bağlanan ince yüz ve deri. <=> «Yeqrı یقری'nin altında gelen örnek » > . <=> Kenek, Qeneq قَنق .

(Divan Luğat ul-Turk Mehmud Kaşğalı محمد كاشغری)

Koy, Qoy قوی :

<Kovun, Qovun قُون> . <=> Koyun, Qoyun قُون> . Koyun. Ve < «Kuztağ, Quztağ قُزتاغ 'ın altında ki örnek»> . Ve <=> Kertal Koy, Qertal Qoy قُرتال قوی . <Keşğa Koy, Qeşğa Qoy قَشغاقوی> .

(Divan Luğat ul-Turk Mehmud Kaşğalı محمد كاشغری)

Koy (türk) ↔ GA (Sumer) + U (Sumer) ↔ SÜT + KOYN ↔ Süt Koyunu

Sumerce sözcükde varımız dır:

u [EWE] wr. u₈; u₈^{munus}; u₁₀ "sheep, ewe" Akk. immertu; lahru ↔ KOYUN

udu [SHEEP] wr. udu; e-ze₂ "sheep" Akk. Immeru ↔ KOYUN

sümerce UDU = KOYUN sözcüğü iki tür yazılıyur UDU ve E-ZE ve bu ikincisi KUZU sözünde de gözükyür ... sümer'de koyuna US'da denilir... U, UDU, US sözcüğü olasıklı olarak evcilleşmekden önce den kalan adlar dır yani AVCILIK DÖNEMİNE ayit dir...

Ancak yine sümerce Koyun ve Keçi anlamını taşıyan sümerce "GUB" sözcüğü yaranmış tır ve sözcük İngilsee <COW (CU)=İnek > ve <Farsca GAV گاو=İnek> sözcüğünün kökeni dir ve Latince VACCA ↔ VA+GA yine ondan alınıyur yani Anadolu'dan bir göçle ekinçiler onu aparmış olmalı dırlar ancak İtalia'nın ineklerinin GEN'leri Mesopotamia-Anadolu'yla bir olunca onların Etrusklarınan 2800-2850 yıl önce oraya getmekinden söz gedyür buda bu

sözün BOE+GA sözcüğü olabiliyor ve BUE haman latince BOVE olabiliyor ve oda sümerce
AB-AV= İnek'den gelmeli dir ...
Şimdi sumerce GUB= KOYUN sözcüğün araştırıyoruz:
GUB (Sumer) ↔ GA (Sumer) + AB (Sumer) ↔ KA (Turk) + OV, AV (Turk) ↔ süt + ov, av

Sümerce sözcükde varımızdır:

gub [~SHEEP] wr. gub "a designation of sheep or goats" ↔ **Koyun yada Keçi**

ab [COW] wr. ab₂ "cow" Akk. arhu; littu ↔ **AV, İNEK, YABAN İNEK yada KOYUN**

ga [MILK] wr. ga "milk; suckling" Akk. Šizbu ↔ **SÜT** ↔ شیر

ve yine sumercede böylece ayrı sözcüklerde varımızdır:

gukkal

gukkal [SHEEP] wr. gukkal "fat-tailed sheep" Akk. gukkallu ↔ **KÖK koyun, SEMEZ koyun**

gukkalibla

gukkalibla [SHEEP] wr. ^{udu}gukkal-ib₂-la₂ "long-and-fat-tailed sheep" ↔ **KÖK ve uzun koyun**

gurgur [~SHEEP] wr. gur₄-gur₄ "a designation of sheep" Akk. Kurkurrānu ↔ **Koyun**

gud [OX] wr. gud; gu₃-ra "bull, ox; cattle; calf; lion" Akk. alpu; lī'um ↔ **KUDUZ, YABAN İNEK ya KOYUN**

udu [SHEEP] wr. udu; e-ze₂ "sheep" Akk. Immeru ↔ **KUZU, KOYUN**

GÖK-TÜRKÇE KOYUN SÖZCÜKLERİ ve KOYUN'UN KUTSALLIKI ve ONUN GÜN VE OT'UN RUHIYLA İLİŞKİSİ ... KOYUN'UN NEDEN TÜRKLERDE RUHU GÜNE VE GÖKE ÇEKMEĞİN ÖLÜYLE GÖMÜLMESİ VE KOYUNUN PETROGLİFLERDE VE KİL CAMLARDA ONUN ATEŞİN RUHU OLDUKÇUN ONUN DALINDAN VE BUYNUZLARINDA "GÜN" ŞEKİLİ ÇEKİLİYÜR:
BAKINIZ GÖK TÜRKÇE KOYUNLA BAĞLI SÖZCÜKLERE :

ARGATU: Yaban koyunu

AYKOYUN: birlAy//Koyun Yakut destanlarında adı geçen, eski dönem gücü simgeleyen kutsal ruh

DÖLEK: 1- Çok döl veren 2- Koyunun kuzuladığı yer 3- İtibarlı, saygıdeğer, maharetli

ELDEM: 1-Alışkın, yetişkin 2- Sevimli, cana yakın 3- evcil koyun

HUN: (Kul) Koyun, koyunlu

KOÇ: Erkek koyun mecDüz, mert, yüz yüze dövüşen, hilesiz, yiğit, dayanıklı, yılmaz

KOY: 1- Koyun 2- Merhamet, acıma duygusu

KOYLU: 1- Merhametli 2- İstikamet, yön, yönünü bilen 3- Koyunlu

KOYUNLU: Merhametli

KUL: 1- Koyun 2- Can, ruh 3- Uçurum 4- Adalet

KUZU: 1- Koyun yavrusu 2- Yavru, bebe

OĞLAMAN: Bir yaşında doğum yapan, koyun ve keçi

ULUKOYUN: birUlu/Koyun Yakut destanlarında adı geçen “Ateşteki kutlu ruh”

KOÇ sözünün türklerde “SAVAŞÇI” anlamı ve onun neden petrogliflerde yer alması, ve neden TÜRK KÖKENLİ İSKİT buynuz biçimli ANDübardaklarında KOÇ betizinin ve biçiminin olmsı...

Altaki sözcükler onu gösteriyür:

KAÇGAR: (Koçgar,kaşgar) 1- Koç gibi, koç yiğit 2- koç başı

KOCA: 1- Ulu, saygıdeğer, hürmete layık 2- Bilgili, tecrübeli, görüp geçirmiş 3- Gösterişli, azametli 4- Mert, düz, koç gibi

KOÇA: 1- Koç gibi..2- Kibar, centilmen

KOÇAK: Koç gibi, cesur yürekli

KOÇGAR: (Kaçgar,kaşgar) 1- Koç başı 2- Koç gibi, koç yiğit

Koç gibi 2- Kibar, centilmen

KOÇLUĞ (Koçluk) :Koç olacak kuzu

KOÇU: 1- Koç gibi 2- Kibar, centilmen

KOŞ: 1- Koç 2- Dizi, sıra, dize

sümerce “gusiAŞ” sözcüğü , türkcede “kuzi, “koç” gibi ve buradan, farsca da “Gus-fend”=”koyun” olarak !!!

Koç ve Koyun Azerbaycan(Xaftanlı), Qafkaz ve Anadolu’nın yerli hayvanlarıdır, ve olasaklı olarak onun Azerbaycan’da evcilleşmekinden söz gedişür ve evcilleştirmek yine buranın yerlileri olan eklemeli (ya türkik) dilli avcılar tarafından olmuştur... buncada bu evcilleşmiş hayvanın adı da bu avcıların dilinden alınmış ve sonrada çobanlık yayılıyurken onla yayılmıştır.

Böylece bu hayvanın evciline ve yabanın adı bu yerlilerin dilinde (Azerbaycan-Anadolu yerlilerinin dilinde) bir-birinden farklı-değişik değildir ve gerek eklemeli dilli ve bir-biriyle bağlı ola.

“yaban koyun, koç” anlamın taşıyan; Sümerce “gusiAŞ” sözcüğü, türkce “KUZU” ve “KOÇ” la bir kökten dir ve oda avcılık dönemi sözcük dir yani buzulluk dönemi ve sonrasına da gidebilir. Bu sözcük sümerceden yada yerli eklemeli dilli İran’lıların dilinden 2800-2500 yıl önce farsca “Kusfend”= “Koyun” olarak girib dir.

Sümerce sözcükde varımızdır:

[gusiAŞ \[RAM\]](#) wr. gu₄-si-AŞ; |SI.GUD.AŞ; |SI.GUD×AŞ; |SI.GUD| "battering ram"

Akk. āšibu ↔ koç ↔ kuzu

anak Avrupa dillerinde onların yerli yaban koçlarının adını almıştır örneğin: ariete (latin) – montone (gallic) (Farsca’da Avropa’nın tersine türk ve türkik sözcükler işleniliyür)

yene Yaban Koyun adından alınan sümercede bu sözcükler vardır:

[udu \[SHEEP\]](#) wr. udu; e-ze₂ "sheep" Akk. İmmeru ↔ koyun

[us \[SHEEP\]](#) wr. us₅ "sheep" Akk. Lahru ↔ KOYUN

QU-ZU, KU-ZU (Türk) ↔ GA (Sumer) + US (Sumer) ↔ Süt + Koyun ↔ süt koyunu

Yada

QU-ZU, KU-ZU (Türk) ↔ GA (Sumer) + E-ZE (Sumer) ↔ Süt + Koyun ↔ süt koyunu

Sümercede KOYUN’a “US” ve “UDU” denilir ancak UDU sözcüğü “E-ZE” gibide denilir yani yazısı öylece okunuyur.

Sümerce sözcükde varımızdır:

[ga \[MILK\]](#) wr. ga "milk; suckling" Akk. Šizbu ↔ SÜT

[us \[SHEEP\]](#) wr. us₅ "sheep" Akk. Lahru ↔ KOYUN

[udu \[SHEEP\]](#) wr. udu; e-ze₂ "sheep" Akk. immeru ↔ KOYUN

KUZU, QUZİ (Türk) → KUZU, GUSU (Türk) + -FAND, -PAND (Farsi) →

GUSFAND, GUSPAND گوسفند، گوسپند (Farsi) → Koyun

Farsca Gusfend = Koyun sözcüğü haman türkce “KUZU” sözcüğü dir birde farsca “-FAND, -PAND” eki de ona artırılmıştır.

UZUD (Sumer) → ENZU (Akkad) → BOZ بُز (Farsi) = KEÇİ

Sumerce UZUD = KEÇİ sözcüğü akkad diline ENZU olarak giriyür ancak farscaya bu sözcük İran Türkik Yerlileri’nin dilinden farscaya BOZ بُز olarak geçiyür.

Sümercede varımızdır:

uzud [GOAT] wr. uzud "(female) goat" Akk. enzu→BOZ بُز (Farsi) = KEÇİ

sümerce UZUD↔ KEÇİ sözcükünden ayrı bileşik sözcüklerde yaranmıştır:

Türkce GUZU= GA + UZUD sümercede tam ters olarakUZUDGA gibi gözükyür ve varımız

dır: <UZUDGA ↔ UZUD (Sumer)+GA(Sumer)= KEÇİ+ SÜT >

Sümerce sözcükde varımızdır:

uzudga [GOAT] wr. uzud-ga "milk goat" ↔ SÜT KEÇİSİ

uzud [GOAT] wr. uzud "(female) goat" Akk. Enzu ↔ BOZ بُز → KEÇİ

ga [MILK] wr. ga "milk; suckling" Akk. šizbu ↔ SÜT

BİZAV , BİZAB (BİSON) ve ÖKÜZ (OX, OXU) ve U (EWE)

gudamarga [CALF] wr. gud-amar-ga "bull-calf" ↔ بوزغا öküz اوکوز boğa, دانا dana, بيزوغ↔

bizov- بيزو bizov(bisonte) ↔ dana, buzağı

türkce BİZAV, BİZAB, BİZOV, BİZAĞ sözcüğü yine ingiliscede BİSON (esgi germen dilinden alınmış bir sözcük) tam bir türk sözcüğü olarak olası olarak Hungerlerin dilinden ya ayrı türkik dilden germen dillerine geçmiştir...

BİZOV sözcüğünü böyle bölmek oluyor:

BİZOV, BUZAĞ (türk) ↔ <1>Bİ, BU(Türk) + <2>ZOV,ZAB (Türk) ↔ DANA

BİZOV, BUZAĞ (Türk) ↔ <1>Büyük + <2> OV ↔ DANA

Türkce "BİZOV"↔"DANA" sözcüğüne "BİZAV" ve "BUZAĞ" da deniliyür ... yani türkcede BU ve Bİ haman Büyük ve BİK, BEK demek dir ve AV'da aynen sümer gibi "İNEK" ve "YABAN ;NEK" demek dir...

Aynısını biz yine BOĞA sozcükünde de göre biliyürüz :

BOĞA (Türk) ↔ BO+ĞA (OĞA) ↔ BO + OV ↔ Büyük + OV

Biz önceden BİZOV ↔ BUZAĞ sözünde OV sözünün AĞ gibide türkcede denildikini görüyürüz ve bu yine BOĞA sözünde de tikraralanıyur...

"AĞ" sözü "AVLAMAK" anlamında da balık AVLAMAK nesnesine de denilir ... yani AĞ↔AV olmalıdır...

**** Latince "BOVİNUS"↔ "İNEK" sözcüğü yine "BOS"↔"BO-S"↔"ÖKÜZ"den alınmış ve onun son latin ekini götürsek onun kökü "BO"↔ "ÖKÜZ" oluyor ve oda Anatoli'den İTALİA'ya 2800 yıl önce etrusklarla getdikicin kökeni böylece olmalı dır:

"BO" ↔ (1)"Bİ" + (2)"OV"↔ (1) "BÜYÜK" + (2) "OV" ↔ BOĞA

Yani BOVINUS hamam BOĞA'larda olabiliyür...

Ve yenesumercede, KOYUN'la bağılı ayrı sözcükler:

u [EWE] wr. u₈; u₈^{munus}; u₁₀ "sheep, ewe" Akk. immertu; lahru ↔ KOYUN, DIŞI KOYUN

ve onun bileşimlik sözcüğü:

sumun [COW] wr. sumun₂; u₃-sumun₂ "wild cow" Akk. Rīmtu ↔ YABAN İNEK

uro = گاو میش وحشی زغباء الرأس

gusiAŠ [RAM] wr. gu₄-si-AŠ; |SI.GUD.AŠ|; |SI.GUD×AŠ|; |SI.GUD| "battering ram"
Akk. Āšibu ↔ SAVAŞ KOÇU, DÖVÜŞ KOÇU, ÇARPIŞAN KOÇ

udu'utuwa [RAM] wr. udu-utuwa₂ "ram" Akk. puhālu ↔ koç

udunita [RAM] wr. udu-nita₂ "ram" ↔ koç

uga [MILK] wr. u₈-ga "milk ewe" ↔ süt koyunu

us [SHEEP] wr. us₅ "sheep" Akk. Lahru ↔ koyun (KUZU)

gudsumun [COW] wr. gud-sumun₂ "wild cow" ↔ (yaban inek)

ÖKÜZ (Türk) ↔ OX (English-Germen) ↔ gude'usa
(Sumer) ↔ Süren Boğa

gude'usa [DROVER] wr. gud-e-us₂-sa "drover, ox-driver" ↔ BOĞA SÜREN

gudrah [DROVER] wr. gud-rah₂ "drover, ox-driver" ↔ BOĞA SÜREN

šagud [DROVER] wr. ša₃-gud; ša-gud "ox driver; plow ox" Akk. Kullizu ↔ BOĞA SÜREN, SABAN
BOĞASI

us [SHEEP] wr. us₅ "sheep" Akk. Lahru ↔ KOYUN

AGUD (Sumer) ↔ ÖKÜZ (Türk) ↔ OX, OXA (English)

Sümerce ÖKÜZ'e "AGUD" ve "GUD" denilir, ancak "AGUD" sözcüğünün farki "GUD" sözcüğünden onun SABAN ve ÇEKİŞE özgü olması gerekiyür, bunun tersine "GUD" daha geniş anlam taşıyurken "Boğa", "Öküz"; "SIĞIRLAR", "DANA", "ASLAN" anlamlarını taşıyur ... olası olarak "AGUD", taşıma ve sabana daha uygun bir ÖKÜZ turu olmuş ola ... ancak olur türkce "ÖKÜZ" ve ona benzer ingilisce "OX" sözcükleri kendileride "AGUD"ın bir tür sonraki ağız deyiimi

ola ... ancak türkçe ÖKÜZ ve ingilizce OX bir kökten gelmişler ... Bu sözcüğün yaşı haman 10000 yıl önceden ve yeri Anadolu olmalıdır

Sümerce varımızdır:

[agud \[OX\]](#) wr. a₂-gud "an ox" ↔ ÖKÜZ ↔ OX , OXA

AGUD (Sumer) ↔ AB (Sumer) + GUD (Sumer) ↔ AV (İnek) + Öküz ↔ İnek Öküzü

Sümerce sözcük "AGUD" = "ÖKÜZ", kendisi olasaklı olarak iki sümerce sözcüğün bir-birine eklemesinden yaranması olasaklıdır... "AGUD" ↔ "A" + "GUD" ↔ "AB" + "GUD"

Ve sümerce sözcükde varımızdır:

[gud \[OX\]](#) wr. gud; gu₃-ra "bull, ox; cattle; calf; lion" Akk. alpu; lī'um ↔ "Boğa", "Öküz"; "SİĞİRLAR", "DANA", "ASLAN"

[ab \[COW\]](#) wr. ab₂ "cow" Akk. arhu; litt ↔ "AV", "İNEK"

Sümercede bizim "GUD" ve "AB" sözcüklerinden ayrı sözcüklerde "BOĞA" ve "ÖKÜZ" anlamında varımızdır.

Örnek:

GUDBABAK , GUD-AB , GUD-AB-BA (Sumer) ↔ GUD (Sumer) + AB (Sumer) ↔ BOĞA, ÖKÜZ

Sümerce sözcükde varımızdır:

gudabak

[gudabak \[BULL\]](#) wr. **gud-ab₂**; **gud-ab₂-ba** "bull" Akk. mīru ↔ BOĞA , ÖKÜZ

GUD (Sumer) ↔ GUDSUMUN (Sumer) ↔ KUDUZ, QUDUZ (Türk) ↔ GUDUZ, YABAN İNEK

Sümerce "GUD" sözcüğü bir Avcılık Dönemi Sözcüğüdür ve Yaban Hayvanlara denilir ... türkçe "KUDUZ" sözcükünde yine aynı kökten dir ve yine "YABAN HAYVAN" anlamına geliyür ve DLT'de ona "YABAN ÖKÜZ" anlamı veriliyür ki sümerceyle bir kökten dir...

Böylece avcılık dönemi bir kökten olan sümer-türk sözcükler bu iki dilin ilişkisini yada kökenin bir olmasını çok esgilerden yani Avcılık ve Toplama döneminden olmasını gösteriyür ... bu sözcük o zamanındır ki İnekler hala evcilleşmemiştir ve hala Yaban İnek yada Yaban Öküz'e bu ad veriliyür...

Türk-sümer ilişkisi tersine bu sözcük Akkad'cada LİUM olarak denilir buda Sumer ve Türklerin avcılık dönemi Akkad'larla ayrı yerlerde olduğunu gösteriyür...

Sümerce sözcükde varımızdır:

[gud \[OX\]](#) wr. gud; gu₃-ra "bull, ox; cattle; calf; lion" Akk. alpu; lī'um ↔ "Boğa", "Öküz"; "SIĞIRLAR", "DANA", "ASLAN"

gudsumun

[gudsumun \[COW\]](#) wr. gud-sumun₂ "wild cow" ↔ GUDUZ, YABAN İNEK

ancak sümercede AVCILIK SÖZCÜKÜ olan GUD sözcükünden ekinçilik ve hayvan evcilleştirilmek den sonra çoklu ayrı sözcüklerde yararlanılıyor.

Örneğin:

gudalim

[gudalim \[BOVID\]](#) wr. gud-alim "a bovid; ~ figurine" Akk. alimbû ↔ bir sığırları gösteren çiv yazısı tamgası

gudam

[gudam \[BULL\]](#) wr. gud-am "wild bull" Akk. rīmu ↔ Yaban Boğa

gudamarga

[gudamarga \[CALF\]](#) wr. gud-amar-ga "bull-calf" ↔ Boğa – Bizov, Bizoğ

gudapin

[gudapin \[OX\]](#) wr. gud-apin "plow ox" ↔ Saban, Pulluk Öküzü

[gudapin \[TEAM\]](#) wr. gud-apin "plow team" ↔ Saban Takımı

gudaria

[gudaria \[DROVER\]](#) wr. gud-da-ri-a "drover" ↔ Sürücü (Saban Süren)

gudeğir

[gudeğir \[OX\]](#) wr. gud-eğir "rear ox of a plow team" ↔ saban takimini çeken öküz

gude'usa

[gude'usa \[DROVER\]](#) wr. gud-e-us₂-sa "drover, ox-driver" ↔ öküz sürücüsü

gudgeš

[gudgeš \[OX\]](#) wr. gud-geš "a draught ox" ↔ bir çekme öküz türü

gud'i

[gud'i \[FAT BULL\]](#) wr. gud-i₃ "fat bull" ↔ Semez boğa, öküz

gudnumun

[gudnumun \[OX\]](#) wr. gud-numun "an ox" ↔ bir öküz türü

gudsumun

[gudsumun \[COW\]](#) wr. gud-sumun₂ "wild cow" ↔ GUDUZ, YABAN İNEK

gudura

[gudura \[OX\]](#) wr. gud-ur₃-ra "rear ox of a plow team" ↔ **saban takımını çeken öküz**

gudus

[gudus \[COWHERD\]](#) wr. gud-us₂ "cowherd" ↔ **İNEK SÜRÜSÜ**

AGUNMUŞ: Avunmuş

Sümerce “GA=SÜT” sözcüğüyle, birleştirmekle yaranan bir bölüm sözcükler

- 1- Bu sözcük sümercede <”ga”=süt> ve <”gub”, “gud”, “guk” = boynuzlu lar, keçiler ve koyunlar türü> ve sümerce < “gukkal”= semiz koun> sözcüğü şimdiki türkce < **“KÖK”**= “SEMAZ”, “ŞİŞMAN”, “YAĞLI” > sözcüğünün köki dir.

***Ancak türkcede saslari “kökleme” ve “kök” sözcüküde vardır ki aynen sümercede de vardır ve bu sözcüğe göre konuşmak ayrı bölüme almak gerekiyür.

Türkcede <“KOY, QOY”>, <KOYUN>, <KUZU>, <KOÇ> sözcükleride üsteki sumerceden de olabilerler ...

KOY قوی:

< =KOVUN قُون >. < → KOVUN قُون >. Koyun. Ve < → burada gelen örnekler « Qoztağ قُزتاغ >. ve < → Qertal Qoy قُرتال قوی >. ve < → Qeşğa Qoy قُشغاقوی > (Divan Luğat ul-Turk - Muhammed Kaşgarlı محمد كاشغری – دیوان لغات الترك)

Ve yine “GU”la bağlı bir bölüm ayrı sözcükler:

[gub \[~SHEEP\]](#) wr. gub "a designation of sheep or goats" ↔ **koyun ve keçi türlerin simgeliyen bir sümer yazı tamğası**

gukkal

[gukkal \[SHEEP\]](#) wr. gukkal "fat-tailed sheep" Akk. gukkallu ↔ **YAĞLI KUYRKLU KUYRUKLU KOYUN**

gukkalibla

[gukkalibla \[SHEEP\]](#) wr. ^{udu}gukkal-ib₂-la₂ "long-and-fat-tailed sheep" ↔ **UZUN YAĞLI KUYRKLU KUYRUKLU KOYUN**

[gurgur \[~SHEEP\]](#) wr. gur₄-gur₄ "a designation of sheep" Akk. Kurkurrānu ↔ **KOYUNU SİMGELEYEN SUMER TAMĞASI**

[gud \[OX\]](#) wr. gud; gu₃-ra "bull, ox; cattle; calf; lion" Akk. alpu; lī'um ↔ BOĞA, ÖKÜZ, BİZOV-DANA, ASLAN

LİB (Sumer) ↔ Leben لَبَن (Arab) ↔ koyun yağı

[lib \[FAT\]](#) wr. lib_x([NI.LU]) "sheep fat" ↔ لبن ، لبنیات ↔ koyun yağı

bu sözcük Arab'cada ve Farsca'da süt ürünlerine denilir ve bu dillerde çok derin yer almıştır
Bu sözcüğün kökeni sümerce dir ve süt-ürünlerinin samilere ve farslara sonradan sümer ve İran yerlilerinden geçmesini gösteriyür ... bu sümerce sözcük sonradan Sami ve Farsi dilinde süt-ürünlerinin TEMEL SÖZÜKÜ olarak Lebeniyat= SÜT-ÜRÜNLERİ olarak kullanılıyor.

Arabca'da Sumer'den gelen çobanlık sözcükleri

[gub \[~SHEEP\]](#) wr. gub "a designation of sheep or goats" ↔ koyun ve keçi türlerin simgeliyen bir sümer yazı tamgası

abga (Sumer) ↔ gura (Sumer) ↔ beqere, bakara بقره (Arab) ↔ süt ineki

Arabca süt-ineki <BEQERE, BAKARA بقره> denilir, bu sözcük sümerce < AB-GA = süt ineki >in den alınmıştır ve olasılıkla türkce sözcük "AV-GA, AV-KAMİZ"de bunla bağlıdır... ancak arabca BEKERE = inek ve türkce ,sümerce <gura= inek>yle de bağlantısı olabilir...

Yani

Sumerce sözcükte varımızdır:

[gud \[OX\]](#) wr. gud; **gu₃-ra** "bull, ox; cattle; calf; lion" Akk. alpu; lī'um ↔ boğa, öküz, sığırlar, dana, aslan

ABGA (Sumer) ↔ AB (Sumer) + GA (Sumer) ↔ AV (Türk) + GA (Türk) ↔ süt ineki

[abga \[MILK\]](#) wr. ab₂-ga "milk cow" ↔ **süt ineki**

[ab \[COW\]](#) wr. ab₂ "cow" Akk. arhu; littu ↔ **AV, İNEK**

ga

[ga \[MILK\]](#) wr. ga "milk; suckling" Akk. šizbu ↔ **GAMİZ, SÜT**

*** **Quran'da türklerde olduğu gibi "İnekin Kutsallığının İzleri"**

Quran'da türk ve sümerde olduğu gibi öküz ve koçun kurbanlığına inanılıyor ve hatta onun değişik yerlerinde bir sari ineki kurban ediyürken yeniden dirilmekten söz geçiyür

Quran'nın en uzun sumresi Baqara بقره ya süt-ineki adlanılıyor ve 286 Aye'si vardır ...

**Khuruf, Xuruf خروف(arab) ↔ GURGUR (Sumer) ↔
KURKURRANU (Akkad) ↔ Koyun**

Arabca koyuna "xuruf , kuruf خروف" denilir ve oda sümerce "GURGUR" şzcükünden gelmeli dir ... bu şzcük sumerden akkadcaya "KURKURRANU" olarak geçiyür ve oradan sami dillerine geçiyür ...

Sumerce şzcükde varımızdır:

[gurgur \[~SHEEP\]](#) wr. gur₄-gur₄ "a designation of sheep" Akk. Kurkurrānu ↔ **koyun**

**GUSİ-AŞ, Sİ_GUD-AŞ (Sumer) ↔ KOÇ , KOŞ (Türk) ↔
KEBEŞ (Arab) كبش ↔ koç**

Türkce "KOÇ" ve "KOŞ" şzcüğü sümerceye de bir kökten "GUSİAŞ, GUSİAÇ" olarak gözükyür ve oda arabcaya "KEBEŞ كبش" olarak giryür ... arabcada "Ç" sesi olmayınca onu "Ş" gibide deyerler ... sümerce şzcükde varımızdır:

[gusiAŞ \[RAM\]](#) wr. gu₄-si-AŞ; |SI.GUD.AŞ|; |SI.GUD×AŞ|; |SI.GUD| "battering ram" Akk. āšibu ↔ **koç**

**MAŞ, MAS (Sumer) ↔ MİZ, MIŞ, CAMİZ, GAMIŞ (Türk)
GAMIŞ (Türk) ↔ GA (Sumer) + MAŞ (Sumer) ↔ GAMİZ, SÜT + BÖYNUZLU
HAYVAN ↔ SÜT-İNEKİ**

Sümerce "MAŞ"= "KEÇİ", "ADAK HAYVAN" şzcüğü, türkcde "MİZ"=İNEK, "MIŞ"=İNEK şzcüklerinde gözükyür ... bunu bir CAMİZ, GAMIŞ şzcüklerinde göre biliyürüz:

Sümerce şzcükde varımızdır:

ga

ga [MILK] wr. ga "milk; suckling" Akk. şizbu ↔ **GAMİZ, SÜT**

mař [GOAT] wr. mař₂; mař "goat; extispicy; sacrificial animal for omens" Akk. būru; urīřu ↔ **BAŞ, KEÇİ, KURBANLIK**

bu ki biz hem süte GAMİZ deyürüz ve hemde CAMİZ ya GAMIŞ sözcüğü sütle bağılıdır gösteriyür ki bu sözcükler bir yerde yaranmış ve sütle bağılıdır yani camiz ve inekin evcilleşmesiyle bağılıdır ve 10000 yıl yaşı olabilir ancak "MİZ" bölümü "yaban boynuzlu hayvan" yada "Avlık Hayvan" anlamına gelebilir ve oda Avcılık dönemine yada buzulluk döneminden önceye gidib çatıyur "MIŞ", "MİZ" = BOYNUZLU AV sözcüğü şimdiki "BAŞ"="EVCİL BOYNUZLU HAYVAN", "BOYNUZLU HAYVAN"la türkcede aynı kökten geliyürler.. ve sözcük sümerce de bir kökli sözcük olarak "MAŞ" biçiminde gözüküyür...

MAŞ , MAS (Sumer) ↔ BAŞ (Turk) ↔ MAEZ ماعز (arab) ↔ MİŞ میش (Fars) ↔ BOZ بُز (Farsi) ↔ keçi

Sümerce <"MAŞ-MAS" ↔ "keçi>, kesilmeli kurbanlık" sözcüğü türkçe <"BAŞ"= BOYNUZLU HAYVAN> sözcüğüyle bir kökten dir ... türkçe "BAŞ" sözcüğü "buynuzlu hayvan" anlamında dır ve onları sayadab kullanılıyur... bu sözcük sami dillerine giriyür ve oradan arabcaya <"MAEZ ماعز"= KEÇİ> olarak giriyür ... 2800 yıl önce Parsi'ler İran'a gelince bu sözcüğü ehtimal ARAMİ yoluyla alıyurlar ve <"BOZ بُز"= KEÇİ>, olarak farscaya giriyür. Ancak farscaya bu türk-sümer sözcüğü <"MİŞ"= koyun> olarakda giriyür ki ehtimal arami den girmiş ola

Türkcede sesi <M>ye çönüşübilir ve tersi : <BEN> ↔ <MEN> ... bunca <BAŞ↔MAŞ> de o yüzden bir sanılabiliyür...

Ancak türkcede "BAŞ"="BOYNUZLU HAYVAN" daha çok esgilere yada avcılık dönemine gidiyür ve olsakla buzulluktan önceyede gide biler böyle ki biz onu göktürk türkcesinde "BUG" = "Boynuzlu" kökini yaratmasında görüyürüz ve ondan değışik Yaban boynuzlu AV'ların adının doğışunu görüyürüz: Göktürkcede varımız dır:

BÖKEN: Ahu, ceylan

BUGAY: 1-Afacan, ele avuca sığmayan 2- Buğı, ceylan

BUGU: 1- Buğı, ceylan 2- Böcek, örümcek 3- Canavar

BUGA: Boğa

BUĞU:1- Ceylan, 2- Yavru geyik 3- Buhar

BUCUGA: (Buğucu, ceylan avcısı)

Sumercede de bu sözcükün <MAŞ-MAS> biçimi yine “avcılık dönemi”inden kalınca ayrı sözcüklerde yaratıyor buna örnek “maş-anşe”=“çiflik hayvanları” ki haman türkce “BAŞ” anlamına geliyor yada <"MAŞDA"= KAZAL"> ya göktürkce <"MAŞDA"="BUĞU">

Ve sümercede “MAŞ”dan alınan boynuzlu hayvanlarla bağlı bu sözcükler varımızdır:

[maš \[GOAT\]](#) wr. maš₂; maš "goat; extispicy; sacrificial animal for omens" Akk. būru; urīšu ↔ BAŞ, KEÇİ, KURBANLIK

mašanše

[mašanše \[ANIMALS\]](#) wr. maš₂-anše; maš-anše "animals, livestock" Akk. būlu ↔ ÇFLİK HAYVANLARI , HAYVANLAR

mašda

[mašda \[GAZELLE\]](#) wr. maš-da₃; maš₂-da₃ "gazelle" Akk. šabītu ↔ CELAN, AHU

mašdara

[mašdara \[GOAT\]](#) wr. maš₂-tarah "young wild goat?" ↔ GENC YABAN KEÇİ

mašgal

[mašgal \[GOAT\]](#) wr. maš₂-gal "billy goat" Akk. Mašgallu ↔ TEKE, ERKEK KEÇİ

mašnita

[mašnita \[GOAT\]](#) wr. maš₂-nita "male goat" Akk. Daššu ↔ ERKEK GEÇİ

mašuzudak

[mašuzudak \[GOAT\]](#) wr. maš₂-uzud-da; maš₂-uzud "breed-goat" ↔ yetiştirilmiş keçi, besleme keçi

UZUZD (Sumer) → MAEZ ماعز (arab) → BOZ بُز (Farsi)

Steki bölümde biz sumerce “MAŞ” sözcükünün “KEÇ” anlamında nasıl , arabca “MAEZ” ve farsca “BOZ”un kökeni olduğundan söz apardık ancak bunu dahada aydınlatmak için biz onun sümerce “UZUD”= “DİŞİ KEÇİ” ‘iyle , arabca “MAEZ ماعز” = “KEÇİ” ve farsca “BOZ بُز” = “KEÇİ” sözünün bir kökten olmasını ve bu söz sümerden bu dillere geçişini gösteriyor ... buda EVCİLLEŞMİŞ KEÇİ’nin nasıl sümerden sonra ve onların eliyle Orta-Doğu Sami’lerin içinde yayılması ve sonradan da Aramiler ve ayrılardan Pars’lara geçtikini gösteriyor Sümerce sözcük de varımızdır:

[uzud \[GOAT\]](#) wr. uzud "(female) goat" Akk. Enzu ↔ (dişi) keçi

[uzudga \[GOAT\]](#) wr. uzud-ga "milk goat" ↔ süt-veren keçi

MAŞ , MAS (Sumer) ↔ BAŞ , BUG, BUZ-AĞI , BUZ-AV (Türk)
↔ BUZAĞ , BİZAV (Türk) ↔ BİSON (English-German) ↔
Bisonte (Latin) ↔ B'sonos (Greek)

Bu türkce sözcük olan Buzağı-Bizov tüm Avrupa dillerine geçmiştir ancak bu sözcük yaban inekede
deyülüyürken buzulluk önesi olması gerekiyür ... ancak türkcede inek yavrusuna da deniliyür ...

BOĞA , BUGA, BUGU, BUG, BUK (Türk) → İBEX (Latin-
English) ↔ BECCO (İtalia) ↔ BOCK (Germen) ↔
KEÇİ, YABAN BOYNUZLU HAYVAN, YABAN KEÇİ

Bu sözcük Keçi ve Koyunun Azerbaycan'da evcilleştirilmesiyle ve çobanların keçiyle göçle
Avropa'yada yayılıyur ... bunun Avrupa'ya gedişi BUG ve BOĞA, BUĞA sözcükiyle başlı dır ... böylece
burda varımız dır:

BECCO (BEKKO) (latin ve etimolojisi bilinmiyür) ↔ erkek koyun , koç, erkek keçi, teke , koyun

BOCK (Germen)↔ KEÇİ , STEINBOCK (Germen) ↔ DAĞ KEÇİSİ

İBEX (English-Latin) ↔ BUĞU (Türk) ↔ Dağ-Keçisi, Yavru Geyik

Ancak bu sözcük “BUĞ, BUG” biçiminde türkcede Avcılık Döneminden yada buzulluk
döneminden önceden geldikce AV hayvanlarını gösteriyür:

BUCUGA: (Buğucu, ceylan avcısı)

1. BUGAY: 1-Afacan, ele avuca sığmayan 2- Buğu, ceylan
2. BUGU: 1- Buğu, ceylan 2- Böcek, örümcek 3- Canavar
3. BUGA: Boğa
4. BUĞRA: 1- Genç aygır 2- Genç erkek deve
5. BUĞU:1- Ceylan, 2- Yavru geyik 3- Buhar
6. BUKA: Boğa
7. BÖKEN: Ahu, ceylan

**SIG (Sumer) ↔ SAGUD (Sumer) ↔ Sığır (Türk) ↔ SUR
ثور (Arab) ↔ TAURU (LATİN) ↔ TORO (İtalian)**

Sümerce bu kökten varımızdır:

[SIG \[~COW\]](#) wr. SIG₇ "a designation of cows" ↔ **sığır**

[şagud \[DROVER\]](#) wr. ša₃-gud; ša-gud "ox driver; plow ox" Akk. Kullizu ↔ **saban boğası**

**ŞEG (Sumer) ↔ ŞEĞ-BAR (Sumer) ↔ SIĞIR (Türk) ↔
SUR ثور (Arab) ↔ TORO (Latin)**

Ancak türkce Sığır ve sümerce Şeg sözcüğünün kökenide bir olup ve sümerce Geyik ve Dağ-keçisi'ne denilir c eve türkcede de Sığır tüm inek türlerine denilirse bunun aslında türkcede de Yaban Boynuzlu Avlara deyil dikini ve sonradan evcilleşmiş inek turlarında dedildikini görüyoruz ... o Arab'caya SUR=Boğa ve Latin dilinde TORO= BOĞA olarak giriyor ve ancak bu sümer yoluyla sami dillerine ve inek evcilleşenden çok sonra BOĞA olarak girmiş ve yine Anadolu'dan Etruskların göçüyle 2800 yıl önce İtalyaya TORO olarak geçmişdir Bu geçiş böyledir ki Etruskların olduğu yer Toskana'nın ineklerinin gen yapısında Anatolik çıkıyor tam Etruskların kendi genleri gibi ki şimdiki türklere daha yakındır...

Sümercede varımızdır:

[şeg \[ANIMAL\]](#) wr. šeg₉ "a deer or mountain goat" Akk. Atūdu ↔ **Geyik , Dağ-geçisi**

[şegbar \[ANIMAL\]](#) wr. šeg₉-bar "a deer or mountain goat" Akk. Šapparu ↔ **geyik , dağ-keçisi**

**U, UDU (Sumer) ↔ EWE(English) ↔ EOWU (Old English)
↔ KOY, KUZU (Türk)**

E-ZE (Sumer) ↔ KUZU (Türk)

Ekinçilik dönemi Anadolu'dan Avrupa'ya olunan göç ve Çoban'ların Azerbaycan ve Kafkaz'lar boyuyla Avrupa'ya göçü kendile Ekin ve Davar Besleme sözcüklerin ve hatta dil ilişkisinde apardı... bunlardan birside sümerce "U"= "KOYUN", "DIŞI KOYUN" ve yine sümerce "UDU"= "KOYUN", "DIŞI KOYUN" sözcüklerinin bu göçle İngilizcede "EWE"= "DIŞI

KOYUN” ve esgi ingiliscede “EOWU” = “DİŞİ KOYUN” smzcükü dir ... bu sözcük türkcede “KOY” , “KOYUN”= “DİŞİ KOYUN, KOYUN” gibi gözüküyür ...

Sümerce sözcükde varımızdır:

u [EWE] wr. u8; u8^{munus}; u10 "sheep, ewe" Akk. immertu; lahru ↔ **dişi koyun, marya**

udu [SHEEP] wr. **udu**; e-ze₂ "sheep" Akk. Immeru ↔ **koyun**

Ancak sümerce **“KOYUN”**a hem **“UDU”** ve hemde **“E-ZE”** denilir ve burada biz “E-ZE” nin türkce “KUZU” söziyle bir kökden oldukunuda deyeberük

GUDDSUMUN (Sumer) ↔ GUDUZ, GUTUZ (Türk) ↔ yaban inek

GUD (Sumer) ↔ GUDDSUMUN (Sumer) ↔ GUDUZ, GUTUZ (Türk)

Sümerce “GUDDSUMUN”= “YABAN İNEK” ve “GUD”= “BOĞA, ÖKÜZ, SIĞRLAR, BİZAĞI, ASLAN” , türkce sözcük “GUDUZ, KUTUZ” = “YABAN İNEK”, “YABAN”le bir kökden ve bir anlam taşıyurlar .. her iki dilde de “yaban inek” anlamı olunca bu sözcük “İNEK”lerin evcilleşmesi öncesi her iki dilde de olması gerekiyür ve İNEK 10000 yıl önce Anadolu’da evcilleşmiştir...

Bu sözcük olası olarak çobanlık döneminden önce ve avcılık dönemi sözcüğüdür ve buda buzulluktan önceye gidib çatabiliyür bu avcılık dönemi sözcüğün türk ve sümerde aynen olması ve oda tam önemli av sanılan “Yaban İnek”le bağlı olması gösteriyür kş türk ve sümer avcılık dönemi bir dilde konuşuyormuşlar ve onların olasıyla bir olması hetta buzulluk dönemi önceye ORTA-ASYA yada KAFKAZIYA’yada gidib çatabiliyür ... o zamanlar çoklu yeni genler hala ortaya çıkmamıştydi ve o zaman bu ikisi daha esgi gene sahibi dirler ve sonra buzulluk dönemi biterken Anadolu’ya ve Azerbaycan’a yayılıyurlar ve yeni dönem de başlıyur...

Ekinçilik Dönemi Anadolu’da 10500 yıl önce baöllyurken ve Sığırları ve Mal’ları (inek) Anadolu’da ve Davarları (koyun, keçi) Azerbaycan’da 10000 yıl önce evcilleştiriyürken Çobanlık Dönemi’de başlıyur...

Ekinçilik ve Öobanlık Dönemi bu müşterek türk-sümer dilinde büyük zenginleşmeğe ve yeni sözcüklerin yaranmasına aparıb çıkarıyur ... ancak Sumerlerin Mesopotamiya’ya yayılmasıyla Türk-Sümer dili farkanmaya başlıyurlar... ancak ikiside eklemeli dil olunca ve eklemeli dillerde sözcüklerin kökleri ve özleri zaman içinde kendisini korudukca bu sümer-türk dil ilişkisi korunub ve kalıyur böylece nasıl ki ekinçilik dönemi ya çobanlık dönemi sözcükler bu iki dilde aynı dirler yine aynen daha önce müşterek sözcüklerde korunub kalıyur ve yine her ikisinde de aynı dirler...

Gök türkce de varımızdır :

Kutuz قُتُز: Yaban İnek. (Divan Loğat ul-Türk ... Memud Kaşgarlı)

Ve aşağıda sümerce sözcükde varımızdır:

[gud \[OX\]](#) wr. gud; gu₃-ra "bull, ox; cattle; calf; lion" Akk. alpu; lī'um ↔ “BOĞA, ÖKÜZ, SIGİRLAR, BİZAĞI, ASLAN”

[gudsumun \[COW\]](#) wr. gud-sumun₂ "wild cow" ↔ [guduz, kutuz](#) قودوز

gudabak

[gudabak \[BULL\]](#) wr. gud-ab₂; gud-ab₂-ba "bull" Akk. mīru ↔ گاونر Boğa ، اوکوز

gudalim

[gudalim \[BOVID\]](#) wr. gud-alim "a bovid; ~ figurine" Akk. alimbû ↔ سغیر sığır dam ↔

gudam

[gudam \[BULL\]](#) wr. gud-am "wild bull" Akk. rīmu ↔ گاونر Yaban Boğa ، اوکوز

gudamarga

[gudamarga \[CALF\]](#) wr. gud-amar-ga "bull-calf" ↔ ، بوغا öküž اوکوز boğa, dana, **bizoğ-** **bizo(bisonte)** گاونر، گوساله ↔

gudapin

[gudapin \[OX\]](#) wr. gud-apin "plow ox" ↔ [saban/pulluk süren öküž](#) گاونر ↔ اوکوز

[gudapin \[TEAM\]](#) wr. gud-apin "plow team" ↔ [saban takımı](#)

gudaria

[gudaria \[DROVER\]](#) wr. gud-da-ri-a "drover" ↔ [sabanci](#) سابانچی ↔ شخمنز

gudnumun

[gudnumun \[OX\]](#) wr. gud-numun "an ox" ↔ **öküž = ox** گاونر ↔ اوکوز

gudsumun

[gudsumun \[COW\]](#) wr. gud-sumun₂ "wild cow" ↔ [guduz](#) قودوز گاونر وحشی ↔

gudus

[gudus \[COWHERD\]](#) wr. gud-us₂ "cowherd" ↔ [inek çobani](#) اینک چوبانی گاونر ↔

öküž = ox گاونر ↔ اوکوز

bal(Sumer)↔pala (latin-İtalian)↔blade(English)↔bel, böl, bal, balta(Türk)↔bil(Farsi) ↔ kazma

BA (Sumer) ↔ BÖL-mek (Sumer)

BA (Sumer) ↔ BAL, BALTA (Sumer)

لغت "بیل" که در فارسی و در ترکی بصورت "bel بِل" بکار میرود یک لغت کشاورزی سومری >bal – بیل – است به معنی "کندن" است. این لغت ممکن است از طریق آرامی به فارسی رسیده باشد. همین لغت بصورت "pala" در زبان ایتالیایی و بصورت "blade" در زبان انگلیسی دیده میشود.

[bal \[DIG\]](#) wr. ba-al; bal; bal₃; bal₄; **pe-el** "to dig, excavate; to unload (a boat)" Akk. herû↔ بیل↔bel

bala

[bala \[TURN\]](#) wr. bal; bil₂ "to rotate, turn over, cross; to pour out, libate, make a libation; reign, rotation, turn, term of office; to revolt; to hoist, draw (water); to transfer (boats over weirs etc. blocking a stream); to carry; to boil (meat in water); to change, transgress (the terms of an agreement); conversion (math.)" Akk. elû; nabalkutu; nakāru; naqû; palû; tabāku

[ba \[ALLOT\]](#) wr. ba "to divide into shares, share, halve; to allot" Akk. qiāšu; zāzu

[ba \[GARMENT\]](#) wr. ^{tu}g₂ba₁₃ "a garment" Akk. nalbašu

[ba \[HALF\]](#) wr. ba₃; ba₇ "half; thirty" Akk. bāmtu; mišlu; šalāšā

[ba \[TOOL\]](#) wr. ^{ge}sba "a cutting tool" Akk. suppīnu

bal(Sumer)↔bulug(Sumer) ↔ bilemek, belleme (Türk) ↔ bil, bel(Türk) ↔ pulukku(Akkad) ↔plow (English) ↔ pala(latin)↔ bulluk(Türk) ↔ شخم زدن، بیل زدن

BA (Sumer) ↔ BİL , BEL (Türk) ↔ BİL-emek , Kazma

BA (Sumer) ↔ BALTA (Türk)

Türk-sümer ekinçilik eylemi olan “kazmak” için bizim o dönemde “kazma”=“bel” nesnesini nasıl bir büyük yeri delen ÇİVİ yada OK, BALTA’dan çevirilmesini görebiliriz. Sümercede “balta” nesnesine “ba” denilir ancak “ba”, sözcüğü sümercede “kesib bölmek” anlamında geliyür ve yine olası olarak “ba” haman “BEL”, ya “BİL” nesnesine de denilir ki haman “kazma” ola ve türkce “bilmek” eylemin yapan nesne dir.... Doğrusu bu bunu gösteriyür ki aslında sümerde ve türkde, “BİL”=“Kazma” nesnesi bir tür “BA”=“BALTA” nesnesinden alınmış ve bu balta yeri delmek ve kazmakda kullanmıştır...

Sumerce “BA” ve türkce “BALTA” nesne sözcüğü kendisinde bir daha esgi nesne ve sözcük olan “BALAK” = “ÇİV”, “İĞ”, “KİRMEN” ve “BULUK”= “ÇİV”, “İĞ”, “KİRMEN” den alınmıştır ... doğrusu “BALAK”, “BULUK” bir tür “Mızrak” olarak bir daş dönemi “avcılık” nesnesi dir ve “mızraksız” avcılık yapılamaz ... buzulluk dönemi öncesi nesnesi “mızrak” en esgi “avcılık” nesnesi dir ancak yine onun ucu ve sivi 90 derece döndürerek yen daş balta buzulluk öncesi yaranıyor ve türk-Amerind’lerin Siberya ve Yeni-Sey kıyılarında 25000 yıl önce Amerikaya göçleri başlankışında (bu göç 15000 yıl önce Amerika’ya çatıyor) bu iki nesnede onlarla birlikte oraya gidiyor... yani “DAŞ-BALTA” önce 25000 yıl önce varmış ve sözcükte varmış ... bu iki nesne (Mızrak ve Balta) buzulluk dönemi sonrası’da yine en önemli “Avcılık” nesnesi olarak da kullanılıyor ancak “BALTA” daha çok avları “kesib parçalamak”da ve “ağac kesmekde”de kullanılıyor ve “Mızrak”ın kesici daşdan ve Obsidiyenden yapılan sivri ucu, dahada büyük olub ve daş-bıçak ya obsidiyen bıçak oluyor ki yine bu BİÇAK, BİÇMEK sözcükleride “BA”=“BÖL” mekden alınıyor ve bu sözcükler yine Avcılık Dönemi sözcükler dirler ve yine kesici daşlardan yapılmışlar ... ancak 10000 yıl önce ekinçilik dönemi başlar ken iki esgi avcılık nesnesi değişilirken iki ekinçilik nesnesine çevirilir ... Mızrak-Söngü’nün ucu bir az yastılanarak onu yeri kazıp tohum ekmekde kullanıb ve böylece “daşdan kazma” ya “BEL” yranılıyor, ve balta’nında ucu uzanılırken sapına 90 derece kayım olan ikinci tür “kazma” ya “BEL, BİL” yranılıyor ... ancak yine bu iki nesne haman esgi adları “kazma” ve “balta”ya benzer adlarla çağrılıyor...

Türkce <ba, bo, bal, böl> söz kökü <kesmek,bölmek,ayırarak> anlamını taşıyor ve <kesmek, bölmek> anlam izini, biz “BAL-TA” adında görebiliriz . ancak sümerce bu kökten ve bu anlamda çoklu sözcükler vardır ve bunlardan bir bölümü **“ekinçilik döneminde yaranmış nesneler dir”** bunlardan biri ve Xazerbay-Azerbay türkcesinde de işlenen “BEL, BİL” = “KAZMA” nesnesi dir ki sumerce “BAL” = “KAZ-mak” sözcüğüyle aynı dir... ancak sümerce “BA”= “BÖL-mek” sözcükünden, bir nesnenin adı vardır : sümerce “BAL”= “BALTA”...

“BİL-emek”= (bıçağı) bilemek, kesmek, keskinleştirmek =

Örneğin :

Sümerce den gelen “BEL, BİL” = “KAZMA” sözcüğü aslında daha esgi bir sumer “kesme” nesnesinden “BA”=“BALTA”dan alınmıştır...

Sümerce “BAL”= “Kazmak” ve onla bağlı olan “BULUG” = ÇİV “KAZIK; (bitki için)İSPALYA” bir ekinçilik sözcüğü ve “saban” la bağlı olarak türkcede <bulluk> ve <bellemek> olarak ortaya çıkar ki türkce <bilemek> sözcüğüyle bir kökten dir ve sumerce <bulug> ve türkce <bulluk>, <bellemek>, <bilemek> sözcükleri, ekinçilik dönemi göçlerle Avrupa dillerine de geçiyor ve ingiliscede “plow” = “saban” ve “plough”= “saban” ingiliscede gözükyür ... bu sözcük <PULLUK> gibi sumerden , Akkad diline ve oradan sami dillerine geçiyor :

Sümercece varımızdır:

BA (Sumer) ↔ BÖL-mek (Türk)

[ba \[ALLOT\]](#) wr. ba "to divide into shares, share, halve; to allot" Akk. qīāšu; zāzu ↔ BÖLMEK, AYIRMAK İÇİN BÖLMEK, AYIRMAK

BA (Sumer) ↔ BALTA (Türk)

[ba \[TOOL\]](#) wr. ḡešba "a cutting tool" Akk. Suppīnu ↔ BİR KESMEK ALETİ, BALTA?

BAL (Sumer) ↔ BİLE-mek (Türk)

bal

[bal \[DIG\]](#) wr. ba-al; bal; bal₃; bal₄; **pe-el** "to dig, excavate; to unload (a boat)" Akk. Herû ↔ kazmak

BULUG(Sumer) ↔ MULU-UG(Sumer) ↔ BİL, MİL (Türk)

Bu sözcük “BEL”, “BİL”= “KAZAMA”, ve “MİL” = “AĞ, KAZIK” anlamlarında şimdiye gibi gelib çalmıştır.

bulug

[bulug \[NEEDLE\]](#) wr. bulug; ^{urud}**bulug; mu-lu-ug**; bu-lu-ug "needle; stake; boundary; seal pin" Akk. **pulukku** ↔ bilemeknesnesi ↔ kazık; (bitki için) ispalya, sırık, herek

BALA (Sumer) ↔ BAL (Sumer) ↔ BİL (Sumer) ↔ BİL, MİL , (BİLEMEK) ↔ çevirmek, devirmek, üst-alt etmek, dışarı tökmek, ve ...

bala

[bala \[TURN\]](#) wr. **bal**; **bil₂** "to rotate, turn over, cross; to pour out, libate, make a libation; reign, rotation, turn, term of office; to revolt; to hoist, draw (water); to transfer (boats over weirs etc. blocking a stream); to carry; to boil (meat in water); to change, transgress (the terms of an agreement); conversion (math.)" Akk. elû; nabalkutu; nakāru; naqû; **palû**; tabāku ↔ ÇEVİRMEK, DIŞARI TÖKMEK, DEVİRMEK ...

BALAK (Sumer) ↔ BİL, Mİ, İĞ , Kirmen

balak

[balak \[SPINDLE\]](#) wr. ḡeš**balak** "spindle" Akk. Pilaqqu ↔ iğ, kirmen, mil

Sumerce de SÜT’le bağılı sözcükler ve meslekler sözcükleri

[ab \[COW\]](#) wr. ab₂ "cow" Akk. arhu; littu ↔ av , inek

[ga \[MILK\]](#) wr. ga "milk; suckling" Akk. šizbu ↔ süt , ga , gamiz

[abga \[MILK\]](#) wr. ab₂-ga "milk cow" ↔ süt ineki

[gudgaz \[BUTCHER\]](#) wr. gud-gaz "butcher" Akk. Tābihu ↔ kassab

gaz

[gaz \[KILL\]](#) wr. gaz; gaz₂; kaz₈ "to kill, slaughter; to grind, grate; to beat; to thresh (grain); to execute, impose a death sentence; to break" Akk. dāku; habātu; hašālu; kašāšu; pa'āšu; šagāšu
↔ öldürmek

[gud \[OX\]](#) wr. gud; gu₃-ra "bull, ox; cattle; calf; lion" Akk. alpu; lī'um ↔ öküz, inek, boğa, bizov, sığır

[ga sur \[MILK\]](#) wr. ga sur "to milk" ↔ süt sağ-mak

[gaguru \[PROFESSION\]](#) wr. ga-gur₃-ru "a profession, milk carrier" Akk. nāš šizbu ↔ süt satan

[uga \[MILK\]](#) wr. u₈-ga "milk ewe" ↔ süt koyunu

[uzudga \[GOAT\]](#) wr. uzud-ga "milk goat" ↔ süt keçisi

kisim (Sumer) ↔ ekşi- eksi (Türk) ↔ ekişmiş süt ↔ شیر ترشیده

türkce “ekşi” sözcüğü sümerce “kisim”=”ekşi” bir kökden dirler . sümercede varımız dır:

kisim [MILK] wr. kisim; kisim₃; kisim₅; kisim₇ "sour milk" Akk. kisimmu ↔ **ekşi. ekşitmek;**
ekşimek.

kisima [MILK] wr. ki-si-im-ma "soured milk" ↔ **ekşi süt**

kisim (Sumer) ↔ kaş-sur(Sumer) ↔ kaş(Sumer) ↔ ekşi- ekşi
(Türk)↔ ekişmiş süt ↔ تخمیر شده و ترشیده

sümerce “KAŞ SUR” ve “SUR” ikisinde “BİRA” demek dir ama türkce “EKŞİ”sözcükiyle bir kökten dir. Farsca “KEŞK”= kurut, da sümerce “KAŞ, KAŞSUR” ki “ekşimiş” anlamında dır la bir kökten olabilir.

kaş sur [FERMENT] wr. kaş sur "to ferment and filter beer; to produce beer" Akk. **Mazû** ↔
bira'nı ekşitme , mayalama

ancak MAYA sözcüğü’de MAZU olarak Akkad’ca “MAZU” olarak görülmüştür.

Sümerce <“KAŞ” = bira, alkolli içgi> kendisi sümerce <KAŞ SUR= birani mayalama> sözcükiye bir kökten dirlar ve her ikisi türkce <EKŞİ>yle yine bir kökten geliyürler. Frs dilinde <KEŞK=KURUT> olasıkla sümerden Akkad’!caya ve oradan sami dillerine geçibve oradan da farsca ya geçmiştir arami dilinin Pahlavi Farscasında büyük etkisi vardır...

Sümerce sözcükde böyle varımızdır:

kaş sur [FERMENT] wr. kaş sur "to ferment and filter beer; to produce beer" Akk. mazû ↔
EKŞİMEK ↔ birani mayalamak, bire üretimi

kaş [BEER] wr. kaş; kaş₂ "beer; alcoholic drink" Akk. şıkaru ↔ **bira**

kaşbir [BEER] wr. kaşbir; ^{kaş}kaşbir; kaşbir_x([A.SUD]) "diluted beer" ↔ **su-katılmış bira**

kaşsig [BEER] wr. kaş₂-sig₁₅ "a beer" ↔ **bir tür bira**

kaşsura [BEER] wr. kaş₂-sur-ra "a beer" ↔ **bir tür bira**

sul , sur(Sumer) ↔ şor (Türk)↔ sour- sur – salt-sealt(English)↔
sale(lat-italian) ↔ şur شور (Farsi)↔turşu,tuzlu

türkce “şor” ve sümerce “sul” aynı kökten olmalıdırlar ki (R↔L) halinde değişmişler bu sözcük olanaklı olarak esgi ingilisce < “sur= sour”= ekşi> yine ingilisce <“salt”= tuzlu, şor>, sözcüğünün ve latin-italianca <“sale”=tuz> sözcüğünün kökeni olabilir. Bu sözcük ekincilik devrani Mesopotamia-Anadolu’dan Avrupa’ya olan göçlerden ileri gelebilir . ama onun farscaya geçişi ya Arami ve ya İran’nın eklemeli-dilli olan yerlilerin dilinden geçmeli dir.

Bu ki bizim yemeklerde Ekinden sonra büyük devrimler olmuştur oda değişik yemyemeklerle değişik tatlarda ileri gelmiştir. Burada sumerce de “sur , sul = tuzlu” sözcükleri ki “tuzlu”

anlamına geliyür avropa dillerinde herden “sale= tuz” ve herden “sour=ekşi” olarak iki tür birbirine yakın “tatı” gösteriyür.

sul [MEAT] wr. su-la₂; sul₂ "salted, pickled meat" Akk. *muddulu*

bu dadlar önceden 8200 yıl önceden ehtimal Anadolu eklemeli dilli ekincilerin dilinde sözcüklenmiş ve sonra Sumerlerin onlardan ayrırlıb aşağı gedince oralara yerleşmiş ve daha sonra sumer göçiyle her yana dağılmış olabilir. Anadolu'nun 8200 yıl önceden ekin yeri olmasıçün şimdi araştırmalar gedyür : <http://arkeofili.com/?p=12562>

sur (Sumer) ↔ süz (Türk) ↔ süd (Türk) ↔ süt (Türk)
سُور (sumeri) ↔ سُوز (süz) (ترک) ↔ سُود (sud) (ترک) ↔ سُوت (süt) (ترک)
دوشیدن- شیر

Türkce < “süt”> sözcüğü , sümerce < “sur”= “süzmek”, “sağmak”> sözcüğüyle bir kökten dir ve genellikle <süt= süzüt= sağılmış>. Ve yine bu kökten türkcede < süz, süz-mek> sözcüğü vardır ve <süd> biçiminde <südük = idrar> ve < süz> biçiminde <süzük, sütük = ağız suyu> sözcükünde gözükiyür . genellikle <süt>, <süd>, <süz> ve <süt> söyleşleri bu esgi türk sözcükünden alınmışlar:

SEDUK سِدُك : südük, idrar

Ve yine bu kökten varımızdır : SÜZ: Süz.mek

SUZ`EK, SUT`EK سُدُك : ağız suyu, süzük (Divan Luğat ul-Turk Mehmud Kaşgarı)

Bun için sümerce bu sözcük vardır:

sur [PRESS] wr. sur; sur₈ "to press, squeeze; to flash; **to drip**; to rain; **to milk**" Akk. natāku; zanānu; **ṣahātu**; **ṣarāru** ↔ **süz, süz-mek, (; ṣahātu) sağ-mak** سوز، سوز-مک، ساغ-ماق

Bu sözcüğün akkadcası “ṣahatu”dır ve oradan sami dillerine giriyür ve arabcada ŞEHD شهد olarak girmiştir.

Yene sümerce <sur=süz, süzük> sözcüğü akkadcaya <ṣararu> olarak da giriyür ki oradan sami dilleride ve arabcada <şir, şire شیر، شيره> olarak gözükiyür. Ve arami dili yoluyla farscaya <şir شیر = süt> olarak giriyür .

Tüm bunlar gösteriyür ki sümerce <sur: sağmak> sözcüğü, akkadcaya <şararu=sağmak> olarak giriyür ve sonra arami yoluyla arabcaya <şir, şire = sağılmış, yapışan> ve farscaya <şir = söt> olarak giriyür...

Bu sümerce sözcükten bir ayrı birleştirilmiş sözcük “süt sağma” anlamında aşağıda ki gibi varımızdır:

[ga sur \[MILK\]](#) wr. ga sur "to milk" ↔ **süt sağmak**

sur سؤر(sumer) ↔ sağ, süz (türk) ↔ şararu(Şararu)(Akkad) ↔ şir, şire شيره شير (Arab) ↔ şir شیر (Farsi) = süt ↔ şir شیر (Farsi) = musluk

sur سؤر(sumer) ↔ şahātu شاهاتو (Akkad) ↔ şehd شهد (Arab) ↔ sızmak, nektar

Sümerce sözcük “sur” anlamı “sağ-mak”, “süz-mek”, “sız-mak” dır ve bu sözcük ekinçilik ve evcilleştirme döneminde çoklu işlemi oluyor... ve bu ana-sözcük akkad’caya “şahatu” ve “şararu” olarak iki değişik anlamla süt-ekin ürünlerin gösterek 4500 yıl önce giriyür, ve oradan sami dillerinde yayılıyor ... anacak bu sözcükler sonra arami dili yoluyla 1500 yıl önce pahlavi farscasına <“şir”=“süt”>, <“şire”= “nektar”>, <“şir”= “musluk”> ve yine arabca <“şahd”= “nektar”> ve bu sözcükler tümü Mezopotamiya ekinçilik uygarlığı yoluyla yayılmıştır. Sümerce “sur” sözcüğü türkçe “süz”, “sız” ve “süt”le bir kökten dir ve bu sözcük bir ana-kök sözüdür ve avcılık dönemine ayit olabilir ve o zaman hala türk-sümer bir yerde yaşamış ve hala bölünmemiş diler....

Sümerce sözcükde varımızdır:

[sur \[PRESS\]](#) wr. sur; sur₈ "to press, squeeze; to flash; **to drip**; to rain; **to milk**" Akk. natāku; zanānu; **şahātu**; **şarāru** ↔ شیر آب – شيره – شیر – فشردن، شیر دوشیدن ↔ **sıkma (basma)**, **süz, süz-mek, sağ-mak, sız-mak** سؤز، سؤز-مک، ساغ-ماق، سئز-ماق

Zağa (Su)
↔ **Sık, Sız**
,Sık-mak,
Sız-mak

... Sağ-mak

Biz sümercenin haman türkçenin esgisi gibi görüyürsek görürüz ki türkçe SIK, SIK-MAK ve SAĞ, SAĞ-MAK aynı kökdendirler ve ikisinde sümerce [zağa \[PRESS\]](#) sözcüğüyle aynı kökdendirler ...

zağa [PRESS] wr. zağa(NI) "to press out oil; exudation (of oil)" Akk. za'u; şahātu ša šamni ↔
sağ-mak , yağı sağlamak, yağını dutmak

**İzağa (Su)= İ (Su) +Zaga(Su) →Yağ(Tr) + Sık, Sak (Tr) → Yağ = sıxılmış,
süzülmüş, sağılmış**

- Ama bu sözcükün kökeni gösteriyür ki olur hayvan evcilleştirmesiyle alakelidir ve oluyor ekinle bunca ki türkce YAĞ sözcüğü olur hayvan YAĞ'ına denilir olur bitgi yağına

- Sağ-mak hauvan evcilleştürme sözcüğü → süt- yağ

- Sıkma → Zeytin, bitgi-Yağ

izaga [OIL] wr. i3-zag-ga "oil" ↔ yağ

i [OIL] wr. i3; u5; u2 "oil; butter; container for oil" Akk. tallum; šamnu ↔ yağ, tere

li [PRESS] wr. li2; li9 "to press (oil)" Akk. ruqqû ↔ yağ' için sıkma

İ'ira (Su) [oil]↔ Tere (Tr) = Süzölmüş yağ

şimdi bir bu sözcüğü Az.Türkcesinde KERE ve Anadolu türkcesinde TERE gibi kullanıyuruz.

Bunuda bilmeliyök ki Koyun 10000 yıl önce Azerbaycan, Anadolu, Zagros çevresinde evcilleştirilmiştir ve o zamanlarda buralarda eklemeli dilliler yaşıyurlar ve bu sözcüklerde aynen onlardan kalmalıdır .

i'ira [OIL] wr. i3-ir-a "scented oil" ↔ süzölmüş yağ

yene Kere ,Tere'ye benze yaziliyur :

ara [~OIL] wr. a-ra2 "designation of oil" ↔ "yağ"ı gösteren tamğa

*ve bir tere-yağ dutmak cihazına İRARA denilir:

irara

irara [OIL-PRESSER] wr. i3-ra2-ra2 "oil-presser" ↔ yağı sıkma nesne

Ga (Su) = Süt (Tr) = Gamiz (Tr)

ga sur [MILK] wr. ga sur "to milk" ↔ süt sağma

ga [MILK] wr. ga "milk; suckling" Akk. Šizbu ↔ süt, emmek

sur [PRESS] wr. sur; sur8 "to press, squeeze; to flash; to drip; to rain; to milk" Akk. natāku; zanānu; şahātu; šarāru ↔ süt sağma , Sürt-mek

Kuşu (Sumer) ↔ Ğeş(Sumer) ↔ Keçi-Geçi (Türk)

Türkçe “KEÇİ” sözcüğü sümerce “KUŞU” = “ÇİFLİK HAYVANLARI”yle bir kökten dir ... buda “KEÇİ” sözcüğünün “avcılık dönemi” sözcüğü olduğunu gösteriyür ve “boynuzulu avlar” türünü değıldikini gösteriyür ... avcılıkda tilki, kuşlar ve ... lerden “boynuzlulzrı” ayırt eder ken bu sözcük işlenmeğe başlamış tır... buda bu sözcüğün olasıyla buzulluk önceside olabilecekin gösteriyür ancak 10000 yıl önceden çobanlık ve ekinçilik devrimim döneminden yeni işlemi kendi üstüne alıyur ve çiftlik hayvanların betimleyür ... ancak türkcde tekce keçi’ni simgeliyür ... ancak birde sümerce yazılarda “ağaç” tamğası yine “hayvanları”de simgeliyür ve yine onada “ĞEŞ” deniliyür , buda onun “KEÇİ”, “GEÇİ” sözcükiyle bir olduğunu da gösteriyür...

Sümerce Pensilvanya sözcükünde varımızdır:

ğeş [TREE] wr. ğeş; mu; u5 "tree; wood; [a description of animals](#)" Akk. İşu ↔ ağaç, hayvanları simgeliyen tamğa

kuşu [ANIMALS] wr. kuşu "[animals](#), [livestock](#)" Akk. Būlu ↔ çiftlik hayvanları

UZUD (Sumer) ↔ UZUDGA (Sumer) ↔ GUZU , KUZU (Türk)

Nasıl bundan önce gösterildi “keçi” bir ekinçilik-çobanlık öncesi sözcüğü olarak, bu dönemde iki benzer anlamda alıyurlar ancak bu dönem bir ekin-çobanlık dönemi olunca türk-sümer dilinde de bir devrim dönemi oluyor ve sözcük yaratmada da bir patlama yaranılıyur ... ancak bu tekce sümerce “KUŞU” ya türkçe “KEÇİ” sözcükiyle ilgili değırdir, ancak bu tüm türk-sümer evcilleşen hayvan adlarında birde ekin ve ekin ürünleriyle de oluyor ...

Ekin konusu sözcükleri ve ürünlerin adını bir ayrı yazıda ele alacam ancak burada çobanlık sözcükleri ve ürünlerin bir bölümünü ele alıyorum ...

Burada sümerce “UZUD”= “DİŞİ KEÇİ”yle türkçe “KUZU” sözcüğünün bir kökten olduğu ve bir avcılık dönemi boynuzlular adı olduğu ancak türkçe çobanlıkta “kuzu”= “koyun yavrusu” ve sümer ekinçilikinde “uzud”= “dişi keçi” olarak işe alınıyor ...

Bu sözcüğün boynuzluların evcilleştirilmesinden sonra yeniden işe alınması “uzudga”= “süt geçisi” sözcüğünde işice gözüktüyür...

uzud

[uzud \[GOAT\]](#) wr. uzud "(female) goat" Akk. Enzu ↔ **dişi geçi**

[uzudga \[GOAT\]](#) wr. uzud-ga "milk goat" ↔ **süt geçisi**

MAŞ (Sumer) ↔ BAŞ (Türk) ↔ GEÇİ – KEÇİ (TÜRK)

Maş sözcüğünü öncede ele aldık , bu sözcük avcılık döneminden kalan ve türkcede “baş” = “böynuzlu” ve “bizav”, “buzağı” sözcüklerinde türk dillerine olan <B↔M> seslerinin değişmesiyle, gözükmektedir. <B↔M> (ben↔men, bin↔min)

Bu sözcük sümercede değişik sözcükler yaratmış ancak kökü boynuzluların evcilleşmesinden önce kalan sözcük dir...

Sümercede varımızdır:

[maš \[GOAT\]](#) wr. maš₂; maš "goat; extispicy; sacrificial animal for omens" Akk. būru; urīšu ↔ **keçi , adak**

[mašdara \[GOAT\]](#) wr. maš₂-tarah "young wild goat?" ↔ **genc yaban keçi**

[mašgal \[GOAT\]](#) wr. maš₂-gal "billy goat" Akk. mašgallu ↔ **savaş keçisi** (*Azerbaycan'ın Khakhal bölgesine dağ-kelleri olan bir dağlık bölgesi adı MAŞGÜL'dir ve buda MAŞ adının buada bir yerli ad olmasını gösteriyür...Azerbaycan'da çoklu yer adları sümerceyle bir dir ... örneğin: ARATTA-bil, ŞORA-bil, ANDA-bil, URUM-ıya, TARIM, KENGER, ve ...*)

[mašnita \[GOAT\]](#) wr. maš₂-nita "male goat" Akk. daššu ↔ **erkek keçi, teke**

[mašuzudak \[GOAT\]](#) wr. maš₂-uzud-da; maš₂-uzud "breed-goat" ↔ **besleme keçisi**

ve evcilleşmiş boynuzlularla bağlı ayrı sözcükler:

ABGA (Sumer) ↔ AV-GA<GAMİZ> (Türk)

abga [MILK] wr. ab₂-ga "milk cow" ↔ **süt-ineki**

AB (Su) → Av (Tr) → İnek

Sümerde hayvanı evcilleştirenlerden sonrada o AV gibi adlanıyurlar yani İnek'e yine AV deyürler :

ab

ab [COW] wr. ab₂ "cow" Akk. arhu; littu ↔ **AV, İnek**

ama balıkda avladıklarına göre yine AV deyürler :

ab [FISH] wr. ab^{ku}₆ "a fish" ↔ **bir tür balık**

bir avlanma balıkına denilir AB,guda:

AB.guda

AB.guda [FISH] wr. AB-gu₂-da^{ku}₆ "a fish" ↔ **bir tür balık**

GA(Sumer)→GAMİZ(Türk)

ga

ga [MILK] wr. ga "milk; suckling" Akk. Šizbu ↔ **süt, emiztirmek**

ga sur

ga sur [MILK] wr. ga sur "to milk" ↔ **süt sağlamak**

**GA(Sumer)→ GAMİR-mek, KEMİR-mek
(Türk)**

Sümerce “GA” türkce “KEMİR-mek”, “GEMİR-mek”le bir anlam taşıyor ve “EMMEK” anlamına geliyor ... ancak kemikide sormak “gemirmek” deniliyor ... sümerce sözcüde varımızdır :

ga
[ga \[MILK\]](#) wr. ga "milk; suckling" Akk. Šizbu ↔ süt, emiztirmek , kemirmek

GAAR (Sumer) ↔ GAMUR (Türk) ↔ PEYNİR, PENDİR (Türk)

Çobanlık dönemi “peynir”, “pendir” yapmak 5000 yıl önce sümerede geçmiştir ve bu sözcük şimdide türklerde kullanılıyor . türklerde esgiden peyniri kurutulmuş ve suyu alınmış olarak “kurut” adıyla kullanılıyor idi... yada köpe koyub köfleden sonra şor deyerek kullanıyordu ... ancak değişik peynirleri değişik adlarla tanımlıydı

ga'ar
[ga'ar \[CHEESE\]](#) wr. ga-ar₃; **gamur**_x(LAK490); ga-mur_x([UD@g]) "cheese" Akk. Eqīdu ↔
peynir

GABA(Sumer)→ GA(Su) + AB(Su)→ QAMİZ(Tu) + AV(Türk)

[gaba \[PLOW\]](#) wr. ḡeš gaba "a plow" ↔ saban
[gaba \[~SHEEP\]](#) wr. gaba "a designation of sheep" ↔ koyun tamgası

GABAR(Su) →GABA(Su) + Ur(Su)

gabar
[gabar \[HERDER\]](#) wr. gab₂-ra; gab₂-bar; gabar "herder, shepherd-boy" Akk. Kaparru ↔ çoban

[ur \[MAN\]](#) wr. ur "man" Akk. Amēlu ↔ kişi

GABARTUR(Su)→ GABAR(Su) + TUR(Su)

gabartur
[gabartur \[HERDER\]](#) wr. gab₂-bar-tur "a herder" ↔ çoban

tur [CHILD] wr. tur "(young) child" Akk. Šerru ↔ **genc**

gabkas

gabkas [DRIVER] wr. gab₂-kas₄ "driver" ↔ **sürücü**

GABSİG(Su) → GA(Su)+AB(Su)+SİG(Su)

gabsig

gabsig [HERDER] wr. ga-ab-sig₃ "a herder" Akk. Kisû ↔ **çoban**

ga [MILK] wr. ga "milk; suckling" Akk. Šizbu ↔ **süt , sağmak**

ab [COW] wr. ab₂ "cow" Akk. arhu; littu ↔ **inek**

SIG [~COW] wr. SIG₇ "a designation of cows" ↔ **sığrları simgeleyen tamğa**

**ABGA (Su) → AB(Su) + GA (Su) → AV (Tr)
+ Gamiz(Tr) → inek+süt = Sütlü İnak**

abga [MILK] wr. ab₂-ga "milk cow" ↔ **süt-ineki**

**SIG(Sumer) →
SAGUD(Sumer) → Sığır(Türk)**

SIG [~COW] wr. SIG₇ "a designation of cows" ↔ **sığır**

šagud [DROVER] wr. ša₃-gud; ša-gud "ox driver; plow ox" Akk. Kullizu ↔ **öküz süren,
saban boğası , saban öküzü**

Çatalhöyük’de olan İnek ve Koyun Kutsallığı aynen sümerde gözüktüyür

sümerde inekle bağlı sözcükler onun öneminden yaranılır ve onun kutsallığının nedeni dir

cow

[GARNE \[~COW\]](#) wr. GAR.NE "designation of cow" ↔ **inek**

[HAGUNU \[COW\]](#) wr. |HA@g| "a designation of a cow or a heifer" ↔ **bir inek ya düve**

[ab \[COW\]](#) wr. ab₂ "cow" Akk. arhu; littu ↔ **inek**

[abga \[MILK\]](#) wr. ab₂-ga "milk cow" ↔ **sütlü inek**

[abšar \[COW\]](#) wr. ab₂-šar_x(NE) "a type of cow" ↔ **bir inek türü**

[abšilam \[COW\]](#) "cow" ↔ **inek**

[abur \[COW\]](#) wr. ab₂-ur₂; ab₂-ur₃ "rear cow" ↔ **sabana bağlanan inek**

[abzagešzageš \[COW\]](#) wr. ab₂-zag-eš-zag-eš "type of cow" ↔ **inek türü**

[abzaza \[ZEBU\]](#) wr. **ab₂-za-za** "zebu; ~ figurine" Akk. apsasû ↔ **camış , hint öküzü**

[gudsumun \[COW\]](#) wr. gud-sumun₂ "wild cow" ↔ **yaban inek**

[immal \[COW\]](#) wr. immal₂; im-ma-al; immal; immal_x([NUN.LAGAR]) "wild cow; cow"

Akk. arhu; littu ↔ **yaban, yaban inek**

[mah \[COW\]](#) wr. mah₂ "(to be) mature, milk producing (of cows)" ↔ **yetişkinlik, inekin süt üretimleri**

[sumun \[COW\]](#) wr. sumun₂; u₃-sumun₂ "wild cow" Akk. rīmtu ↔ **yaban inek**

[šilam \[COW\]](#) wr. šilam; ^{ab}šilam; ^{ab}šilam₂; ša₃-lam; šallam₂; ^{ab}₂NUN.LAGAR "cow; bovine"

Akk. arhu; littû ↔ **inek, sığır**

gudnumun

[gudnumun \[OX\]](#) wr. gud-numun "an ox" ↔ **bir öküz**

gudeanandu

[gudeanandu \[ANIMAL\]](#) wr. gud-de₃-a-na-an-DU "low quality animal" ↔ **aşağı nitelikte hayvan**

gudeğir

[gudeğir \[OX\]](#) wr. gud-eğir "rear ox of a plow team" ↔ **bir saban takımını çeken boğa**

gude'usa

[gude'usa \[DROVER\]](#) wr. gud-e-us₂-sa "drover, ox-driver" ↔ boğa-süren, saban-süren

gudgaz

[gudgaz \[BUTCHER\]](#) wr. gud-gaz "butcher" Akk. Tābihu ↔ kasap

gudġeš

[gudġeš \[OX\]](#) wr. gud-ġeš "a draught ox" ↔ bir araba çeken boğa

gud'i

[gud'i \[FAT BULL\]](#) wr. gud-i₃ "fat bull" ↔ semez boğa

gudaria

[gudaria \[DROVER\]](#) wr. gud-da-ri-a "drover" ↔ çekici (boğa)

gudabak

[gudabak \[BULL\]](#) wr. gud-ab₂; gud-ab₂-ba "bull" Akk. Mīru ↔ boğa

gudalim

[gudalim \[BOVID\]](#) wr. gud-alim "a bovid; ~ figurine" Akk. Alimbû ↔ sığır

gudam

[gudam \[BULL\]](#) wr. gud-am "wild bull" Akk. Rīmu ↔ yaban boğa

gudamarga

[gudamarga \[CALF\]](#) wr. gud-amar-ga "bull-calf" ↔ buzağı boğa

ÖKÜZ

ox

[agud \[OX\]](#) wr. a₂-gud "an ox" ↔ bir öküz

[gud \[OX\]](#) wr. gud; gu₃-ra "bull, ox; cattle; calf; lion" Akk. alpu; lī'um ↔ oğa, öküz, sığırlar, buzağı-dana, aslan

[gudapin \[OX\]](#) wr. gud-apin "plow ox" ↔ saban öküzü

[gudeġir \[OX\]](#) wr. gud-eġir "rear ox of a plow team" ↔ saban takımını çeken öküz

[gudĝeš \[OX\]](#) wr. gud-ĝeš "a draught ox" ↔ bir çekici öküz

[gudnumun \[OX\]](#) wr. gud-numun "an ox" ↔ bir öküz

[gudura \[OX\]](#) wr. gud-ur₃-ra "rear ox of a plow team" ↔ saban takımını çeken öküz

[šagud \[DROVER\]](#) wr. ša₃-gud; ša-gud "ox driver; plow ox" Akk. Kullizu ↔ öküz süren, saban öküzü

BOĞA

bull

[am \[BULL\]](#) wr. am "wild bull" Akk. rīmu ↔ yaban boğa

[amar \[YOUNG\]](#) wr. amar "calf; young, youngster, chick; son, descendant" Akk. būru; māru ↔ buzağı-dana, genc, gençcik, oğul, torun

[gud'i \[FAT BULL\]](#) wr. gud-i₃ "fat bull" ↔ yağlı boğa; semez boğa

[gud \[OX\]](#) wr. gud; gu₃-ra "bull, ox; cattle; calf; lion" Akk. alpu; lī'um ↔ oğa, öküz, sığırlar, buzağı-dana, aslan

[gudabak \[BULL\]](#) wr. gud-ab₂; gud-ab₂-ba "bull" Akk. mīru ↔ boğa

[gudam \[BULL\]](#) wr. gud-am "wild bull" Akk. rīmu ↔ yaban boğa

[maš \[GOAT\]](#) wr. maš₂; maš "goat; extispicy; sacrificial animal for omens" Akk. būru; urīšu ↔ BAŞ; keçi, adak kurbanlık

[ninda \[BULL\]](#) wr. ^{gud}ninda₂ "breeding bull; bull calf" Akk. būru; mīru ↔ besleme boğa, boğa bizağı

[piriĝ \[LION\]](#) wr. piriĝ; piriĝ₃; bi₂-ri-iĝ₃; ^{ĝeš}piriĝ; piriĝ₂ "lion; bull, wild bull" Akk. lû; lābu; nēšu; rīmu ↔ aslan, boğa, yaban boğa

[siam \[HORNS\]](#) wr. si-am "wild bull's horns" ↔ yaban boğa'nın boynuzu

[šilamza \[BULL?\]](#) wr. šilam-za "bull?" ↔ boğa

Koyun

sheep

[TU \[SHEEP\]](#) wr. TU "sheep" ↔ koyun

[UHUL \[SHEEP\]](#) wr. |U₃+HUL₂| "a type of sheep, fat-tailed ewe" ↔ bir tür koyun, semez dişi koyun

[agargara \[DROPPINGS\]](#) wr. agargara "sheep droppings; fish-spawn" Akk. agargarû; piqannu ↔ koyun dışkıları

[aslum \[SHEEP\]](#) wr. aslum_x(|A.LUM|); as₄-lum "a type of sheep" Akk. aslu; pasillu ↔ bir tür koyun

[ašur \[~SHEEP\]](#) wr. aš-ur₄ "a designation of sheep" Akk. iltennû baqnu ↔ koyun tamğası

[barğal \[~SHEEP\]](#) wr. bar-ğal₂ "a designation of sheep: with fleece" Akk. bargallu ↔ koyun tamğası: yünlü

[barsal \[SHEEP\]](#) wr. bar-sal "a sheep" Akk. barsallu ↔ bir koyun

[barsal \[~SHEEP\]](#) wr. bar-sal "a designation of sheep" ↔ bir koyun tamğası

[barudu \[FLEECE\]](#) wr. bar-udu "sheep's fleece" ↔ koyun yünü

[dimma \[~SHEEP\]](#) wr. dim_x(BALAĜ)-ma "a designation of sheep" Akk. takmīsu ↔ koyun tamğası

[dur \[BUTTOCKS\]](#) wr. dur₂ "defile, cleft; buttocks, rump" Akk. pūqu; šuburru ↔ pisletmek, yapışkan, but, kalça

[eli \[SHEEP\]](#) wr. e₃-li "a description of ewes or lambs" ↔ dişi koyunları ya kuzuları simgeleyen tamğa

[gaba \[~SHEEP\]](#) wr. gaba "a designation of sheep" ↔ koyunu simgeleyen tamğa

[galtabum \[SHEEP\]](#) wr. gal-tab-bu-um "a sheep" ↔ bir koyun

[ganam \[EWE\]](#) wr. ganam₄; ganam₅ "ewe" Akk. immertu; lahu ↔ dişi koyun

[gub \[~SHEEP\]](#) wr. gub "a designation of sheep or goats" ↔ koyun ya keçi tamğası

[gukkal \[SHEEP\]](#) wr. gukkal "fat-tailed sheep" Akk. gukkallu ↔ semez koyun

[gukkalibla \[SHEEP\]](#) wr. ^{udu}gukkal-ib₂-la₂ "long-and-fat-tailed sheep" ↔ uzun ve semez koyun

[gurgur \[~SHEEP\]](#) wr. gur₄-gur₄ "a designation of sheep" Akk. Kurkurrānu ↔ bir koyun tamğası

[i'udu \[FAT\]](#) wr. i₃-udu "sheep fat" ↔ semez koyun

[kungid \[DESCRIPTION OF SHEEP\]](#) wr. kun-gid₂ "a description of sheep" ↔ bir koyun tanımlaması

[lahar \[EWE\]](#) wr. lahar; lahar₂ "ewe; sheep" Akk. lahu ↔ dişi koyun; koyun

[lib \[FAT\]](#) wr. lib_x(|NI.LU|) "sheep fat" ↔ koyun yağ-kuyruğu

[libin \[DISEASE\]](#) wr. libin "a sheep disease, a diseased sheep" Akk. irdu ↔ koyun hastalığı, hasta koyun

[suluhu \[FLEECE\]](#) wr. suluhu; suluhu₃ "a long haired sheep; a ceremonial garment; fleece" Akk. itqu; kitītu; lamahuššû; raqqatu; sulumhû ↔ uzun tuklu koyun; bir tören aracı; yün

[šarumium \[~SHEEP\]](#) wr. ša-ru-mi-um "a designation of sheep" ↔ bir koyun tamğası

[šeg \[ANIMAL\]](#) wr. šeg₉ "a deer or mountain goat" Akk. atūdu ↔ bir geyik ya dağ-keçisi

[šimaški \[~SHEEP\]](#) wr. šimaški; šimaški₂ "a designation of sheep and goats (lit. Šimaškian)" ↔ bir

koyun ya keçi tamğası

šurum [LITTER] wr. šurum; šurum₃; šurun₂ "dung, droppings (of sheep, gazelle); litter, bedding"

Akk. kabû; piqqannu; rubšu ↔ hayvan tersi, (koyun ya hazal) kığı , çöp, yatak yeri

u [EWE] wr. u₈; u₈^{munus}; u₁₀ "sheep, ewe" Akk. immertu; lahu ↔ koyun; dişi koyun

udu'emeğir [SHEEP] wr. udu-eme-gi "a breed of sheep" ↔ bir tür koyun

udu'i [SHEEP] wr. udu-i₃ "fat sheep" ↔ semez koyun

udu-til [WILD SHEEP] wr. udu-til "wild sheep" Akk. bibbu ↔ yaban koyun

udu [SHEEP] wr. udu; e-ze₂ "sheep" Akk. immeru ↔ koyun

udugal [SHEEP] wr. udu-gal "adult male sheep capable of reproduction" Akk. immeru rabû ↔

yavrulama gücü olan yetişkin erkek koyun

udukurak [SHEEP] wr. udu-kur-ra "a breed of sheep" Akk. immeri šadî ↔ evcil koyun türü

urri [~SHEEP] wr. ur₂-ri-a "a designation of sheep" ↔ koyun tamğası

us [SHEEP] wr. us₅ "sheep" Akk. lahu ↔ KUZU; koyun

zilqum [~SHEEP] wr. zi-il-qum "a designation of sheep" ↔ bir koyun tamğası

zulumhi [SHEEP] wr. zulumhi "a long-haired breed of sheep; a type of fleece; a garment" ↔ yünü

uzun koyun, bir tür saman

zusiga [~SHEEP] wr. zu₂-si-ga "a designation of sheep" ↔ bir koyun tamğası

KEÇİ

goat

LAK20 [GOAT] wr. LAK20 "male goat" ↔ erkek keçi

durah [GOAT] wr. durah_x(DARA₄); durah "wild goat, mountain goat" Akk. turāhu ↔ yaban keçi, dağ-keçisi

maš [GOAT] wr. maš₂; maš "goat; extispicy; sacrificial animal for omens" Akk. būru; urīšu ↔ keçi, kurbanlık için adak yapılmış hayvan

mašdara [GOAT] wr. maš₂-tarah "young wild goat?" ↔ genç yaban keçi

mašgal [GOAT] wr. maš₂-gal "billy goat" Akk. mašgallu ↔ savaş keçisi, boynuzlamak geçisi

mašnita [GOAT] wr. maš₂-nita "male goat" Akk. daššu ↔ erkek geçi

mašuzudak [GOAT] wr. maš₂-uzud-da; maš₂-uzud "breed-goat" ↔ doğuran-keçi

sala [GOAT] wr. sa-la₂; za-la₂ "bug-ridden, lousy" ↔ bitli

šeg [ANIMAL] wr. šeg₉ "a deer or mountain goat" Akk. atūdu ↔ bir geyik ya dağ-keçisi
šegbar [ANIMAL] wr. šeg₉-bar "a deer or mountain goat" Akk. šapparu ↔ bir geyik ya dağ-keçisi

uzud [GOAT] wr. uzud "(female) goat" Akk. enzu ↔ dişi keçi

uzudga [GOAT] wr. uzud-ga "milk goat" ↔ süt-veren keçisi

KOÇ

ram

alu [RAM] wr. a-lu "ram" Akk. ālu ↔ koç

daramaš [RAM] wr. dara₃-maš "ram" Akk. ālu ↔ koç

eme [~PLOW] wr. ^{ĝeš}eme "a part of a plow; point (of a battering ram)" Akk. emû ↔ saban'nın bir parçası; savaş koç'nın böynuzu

gusiAŠ [RAM] wr. gu₄-si-AŠ; |SI.GUD.AŠ|; |SI.GUD×AŠ|; |SI.GUD| "battering ram" Akk. āšibu ↔ dovüşme koçi

mašnita [GOAT] wr. maš₂-nita "male goat" Akk. daššu ↔ erkek keçi, teke

šeg [ANIMAL] wr. šeg₉ "a deer or mountain goat" Akk. atūdu ↔ bir geyik ya dağ-keçisi

šegbar [ANIMAL] wr. šeg₉-bar "a deer or mountain goat" Akk. šapparu ↔ bir geyik ya dağ-keçisi

udu'utuwa [RAM] wr. udu-utuwa₂ "ram" Akk. puhālu ↔ koç

udunita [RAM] wr. udu-nita₂ "ram" ↔ koç

zu [SHARE] wr. ^{ĝeš}zu₂; zu₂ "plow share; blade of the hoe; point (of a battering ram)" Akk. Šinnu ↔ saban parçası, kazmanın küreki, çarpışan koçun boynuzu

İMMAL (Sumer) ↔ MAL (Türk)

İMMAL (Sumer) ↔ MAL (Türk) ↔ MAL (MUĞUL) ↔ BULL (English) ↔ inek, yaban inek

ایممال (سومر) ↔ مال (تورک) ↔ مال (موغول) ↔ بؤل (انگلیس) ↔ گاو ، گاو وحشی

immal [COW] wr. immal₂; im-ma-al; immal; immal_x([NUN.LAGAR]) "wild cow; cow"
Akk. *arhu*; *littu* ↔ **mal** ↔ **yaban inek, mal**

Sumerce “İMMAL” = “inek”, “yaban inek” sözcüğü, türkce “MAL” = “inek”, “yaban inek” sözcüğüyle bir kökten dir. Bu sümer-türk sözcüğü muğlalada “MAL” olarak gözükiyür ve Kurgan Uygarlığı yoluyla ingilisceye “BULL” olarak giriyür. “BULL” türkcede olan <M↔B> ye uygun dır. Bu sözcük “YABAN İNEK” anlamında omasıyla onun “ineklerin” evcilleşme öncesinden kalma olamlıdır. Buda sumerlerle türklerin ekinden önceden bir olmasını gösteriyür. Bu sözcüğü benzer sumerce “AB” = yaban inek, inek sözünde türcede “AV” sözcüğüyle eşleşiyür. Bu sözcükden arabca “KAS-AB” sözü vardır ki sümercede “ÖLDÜR-İNEK” = “İNEK KESEN” anlamındadır. Sümerce “KES” = ÖLDÜRMEK sözü 2750 yıl önce Pars’ların İran’a gelince orada yaşayan eklemelli ve prototürk yerli-uygarlıklardan farscaya “KOŞ = öldürmek” olarak eylem gibi giriyür.

İMMAL (Sumer) ↔ MAL مال (Arab - Türk)

Burada sümerce İMMAL sözcüğü haman türkce MAL-DAVAR = MAL-VAR = zenginlik anlamına geliyür bunca ki hayvanı olmak sumerde de varlı olmak sanılıyur ... şimdide türkce mallı=varlı, zengin

Sümerce varımız dır:

immal [PROPERTY] wr. immal₃ "(to be) very plentiful; goods, property, possessions, livestock"
Akk. *būšu*; *makkûru*; *maršîtu*; *ṭuhhu* ↔ **çok zengin, varlık, nesne, emval, iyelik, çiftlik hayvanları**

"ماش گل" در سومری به معنی "قوچ بزرگ" میشود که باید ترکی آن "مئش گل" باشد که به اختصار "کل" گفته میشود.

MAŞGAL (Sumer) ↔ KEL (Türk) ↔ BAŞ-KEL (Türk)

Sümerce "MAŞ-GAL" sözcüğü, türkçe "KEL" = "BÜYÜK KOÇ", "DAĞ-KEÇİ"si ve Azerbaycan'ın Khalkhal bölgesinde bir Kel avının olan derbent'dir..

Billy → teke → kel → erkek keçi

mašgal [GOAT] wr. maš2-gal "billy goat" Akk. mašgallu → MEŞGÜL
, TEKE → بز کوهی → بویوک داغ گچیسی → گل → مشکؤل → (Türk-Az) ↔ KEL (Türk) →

billy goat

mašgal [GOAT] wr. maš2-gal "billy goat" Akk. mašgallu → MEŞGÜL (Tu-Az) ↔
کوهی → بویوک داغ گچیسی → کل → مشکؤل تکه → KEL(Tr)

maš

maš [GOAT] wr. maš2; maš "goat; extispicy; sacrificial animal for omens" Akk. būru;
urīšu ↔ BAŞ (Türk) = Keçi, boynuzlu

gal

gal [BIG] wr. gal; gu-la; gu-ul; gal-gal; ku-ul "(to be) big, great; (to be) retired, former; (to be) mature (of male animals)" Akk. Rabû ↔ KEL, BÜYÜK

Boğa – Büyük Cow ?

EKİN

Ancak türkce “EKİN” , “EKİM” sözcükleri sümerceyle bir kökten olsalarda sonradan sümercede bu sözcüklere çoklu artırılda olmuştur ...ancak bu sözcük sümerde ve türkde sümerlerin Mesopotamia (Aran-Pudan)a göçden önce yaranmasını gösteriyür ...

Örneğin : türkce “EKİN” ve “EKİM” sözcüğü sümerce "AKİ" ya “A-Kİ-TUM” denilir ve onu şimdiki türkceye karşılaştırsak böylece gözüküyür :

EKİN , EKİM (Türk) ↔ E (Sumer) + Kİ TUM (Sumer) ↔ arpa gömmek ↔ ARPA + GÖM

Ve bu sözcük kökeni-de çok mantıklı oluyor Arpa ve buğday ilkin tohum dırlar ki Anadolu-Xaftan bölgesinde 10500 yıl önce ekiliyürler ve bu sözcükde “Arpa+Gömmek”den o zaman doğulabilir ki şimdi EKİM ve EKİN olarak denilir.

Sümercede varımız dır:

E (sumer) ↔ Arpa (Türk)

Sumerce de varımız dır :

[e \[BARLEY?\]](#) wr. e "barley?" ↔ Arpa

Kİ TUM (Sumer) ↔ GÖM (Türk) ↔ Gömmek

ki tum

[ki tum \[BURY\]](#) wr. **ki tum**₂ "to bury" Akk. Qebēru ↔ Gömmek , Göm

**A-Kİ-TUM (Sumer) ↔ ERGENE-KON
BAYRAMI (Türk) ↔ Arpa Ekmek Sümerlerin
14 günlük Bayram Festivali**

yene örneğin :

Bu sözcükü biz Ergenekon Bayramı ve 22 Desamber’de türk yıl bayramı olarak türk ölkelerde kutlanan bayramın adına da denilir ki sümerce ona A-Kİ-TUM , A-Kİ –TE , A-Kİ-TE adıyla deyürler

akiti

[akiti \[FESTIVAL\]](#) wr. **a₂-ki-ti; a₂-ki-te; a₂-ki-tum** "a festival at new year; month name"

Akk. akītu

A-Kİ-TUM (Sumer) ↔ E + Kİ-TUM ↔ arpa + göm(gömmek)

Ve sümercede varımızdır:

[e \[BARLEY?\]](#) wr. e "barley?" ↔ Arpa

Kİ TUM (Sumer) ↔ GÖM (Türk) ↔ Gömmek

ki tum

[ki tum \[BURY\]](#) wr. **ki tum₂** "to bury" Akk. Qebēru ↔ Gömmek , Göm

Kİ (sumer) ↔ KİR , YER , KER (Türk) ↔ toprak , kir

ki

[ki \[PLACE\]](#) wr. ki "place; ground, earth, land; toward; underworld; land, country; lower, down below" Akk. ašru; eršetu; mātu; qaqqaru; šaplû

Arpa sözcüğünün anlamı

Türkce ARPA sözcüğü sümer-türk sözcüğü olan ARA↔DARTMAK sözcüğünden gelir yani “datılan tohum” olarak da anlaşılır...

Sümerce varımızdır :

ARA (sumer) ↔ DART-mak (Türk)

ara

[ara \[GRIND\]](#) wr. ara₃ "to grind" Akk. samādu ↔ dartmak

ancak yine “DARİ” = “DENE, TOHUM”da yine DARTMAK’dan alınıyor ve buda sümerce “DAR” anlamı türkce “DART-mak” dan alınmış tır :

sümercede bizim varımız dır

DAR (Sumer) ↔ DART-mak (Turk)

[dar \[SPLIT\]](#) wr. dar "to break up, crush, grind; to split, split up; to cut open" Akk. pēnu; pēšu; salātu; šalāqu; šatāqu → DART-mak

ARPA sözcükünün yine DARTMAKLA ilgili olmasını biz sumercede ARA ↔ Değirmen sözcükünün çok yakın olduğundan da görüyoruz :

[ara \[HAND-MILL\]](#) wr. ^{na}4ara3 "hand-mill; lower grindstone" Akk. Erû ↔ **EL DEĞİRMENİ**

Ve yine sümercece varımız dır

arar

[arar \[MILLER\]](#) wr. ^{geme}2ar3-ar3; ^{lu}2ar3-ar3; ^{geme}2ara3; ^{lu}2ara3 "miller" Akk. ararru; řē'inum ↔ **DEĞİRMENÇİ**

ayrı örneğin:

Sümercede “ARA”dan alınan “ARZİG”↔ “DARİ” sözcüğü yine onun “DARTMAK” sözcüğüyle ilişkisini ve yine “DARİ” ve “DARTMAKLA” ilişkisini gösteriyür ancak onun arbaca “yeyecek” ve “erzak”, “rezk” anlamında girmesi gösteriyür ki “ARPA” ve “DARİ” nin “YİYECEK” anlamlarında vardır...

Arzig (Sumer) ↔ Arsikku (Akkad) ↔ Arzaq – Rezq ارزاق(arab) ↔ DARİ

arzig

[arzig \[MILLET\]](#) wr. ar-zig "a millet" Akk. Arsikku

buda olur “Arpa” birde “Darı” nın anlamının “Yeyecek” olmasını gösterir ve bu sözcükün ekinden önce ve avcılık-meyve toplama döneminde işlenmesini gösteriyür , bu sözcükler sonradan ekinçilik dönemi yani 10500 yıl öncede işlenmiş dir ve olasaklı olarak buzulluk döneminden önceye gedib çatır Bu dönemden biz adamlar Arpa ve Dari kibi tohumları daşlarla “DARTARAK” onu yeyürdiler yada una çevirib suyla katışdırıb ocak yani daşlara “yapıştıırarak” , “çörek-ekmek” yaparidilar yada Çakıl-Daşlar Üste bişireridiler Ancak o zaman hala “ARPA” ve “DARİ” vahşi olarak derileridi ve sonradan evcilleştirilmiş ve ekinçilike geçilmiş dir ... buda gösteriyür buzullyk dönemi “Yeyecek Denelere” haman “Dartılan” denilerimiş ki “Et” ve “Av” yemeklerinden ayrı anlam daşısın

URU (Sumer) ↔ ÜRÜN (Türk) ↔ tohum ekmek - becertmek

ancak biz ekin sözcüklerini arkabilimini incelerken biz görüyoruz ki 10500 yıl önceden bu sözcüklerin yaranmasında bir evrim yaşıyor ve eski dönem sözcüklerden yeni anlamı sözcükler yaranıyor ve buda ekinçilik devriminden yaranan yeni işler ve ürünlerin gereki dir ...

...bu dönem yani ekinçilik döneminde kendine özel sözcük “ekmek”, “tohum ekemek” sözcüğü dir ... bu eyleme özgü sözcük 10500 yıl önce yaranıyor ki oda sümercede URU↔ TOHUM EKMEK, ve şimdiki türkcede ÜRÜN ve ÜRET-mek sözcüğünün kökeni dir :

URU (Sumer) ↔ ÜRET-mek (Türk)

[uru \[SOW\]](#) wr. uru₄; uru₁₁^{ru}; i-ru "to sow; to cultivate" Akk. Erēšu ↔ ÜRET-mek ↔ TOHUM EKMEK

URTA (Sumer) ↔ ARPA (Türk)

Ancak bizim sümerde “ARPA” sözcüğüyle bir kökten olan “URTA” ↔ “BUĞDAY-ARPA KÜMESİ” anlamında bir sözcükümüzde vardır ki oda bir ayrı seçenek olarak “ARPA”nın kök sözcüğü olabiliyor yani t↔p ses değişimiyle zaman içinde bu sözcükde ortaya çıkabiliyor...

Sümercede varımızdır:

[urta \[BARLEY\]](#) wr. urta "ear of barley" Akk. Antu↔ BUĞDAY KÜMESİ

Buğday =” buğlamak”dan gelmeli bir sözcük olabiliyor (buğlayan ve bişirilen) ve “Poxt پخت”↔ “PİŞİRMEK” olarak farscaya girmiş dir...

Şimdi bu yazıya burada son verib ve onu daha derin olarak, şimdi yazısını bitirmedığım kitabımda daha derinden göstereceğim... bu kitabda EKİNÇİLİK ve ÇOBANLIK sözcüklerinin türk sümerde çokunun bir kökten olub ve sonradan ayrı dillere geçdikini göstermişem buna örnek FARSA dilinde demek olar tüm meyve ve ekin ürünlerinin kökeni sümer-türk olması onların sonradan bu dile geçdikini gösteriyor...

Türkiye’de Sumer ve Akkad’cani bilmedikiçün bu çobanlık ve ekinçilik sözcüklerin fars kökenli yazıyurlar ve bunlara göre heç derin araştırmalar yok dır ...

uste “Arkabilim” sözcükünü “Arkeology” yerine

işletirken “sumer-türk” dillerine “Arka” şimdiki anlamını daşıyor ve ehtimal sonradan yunan diline geçmiştir , bu sumerce “eğir” sözcükünden alınmalı dır ve onu önceden böylece araştırmışam:

Türkce ARKA sözcükiyle Avrupa dillerinde olan ARCO sözcüklerinin SUMER ilişkisi.

MURGU(Sumer) ↔ WARKATU(Akkad) ↔ ARKATU(Akkad) ↔ ARKA-ARXA(Türk) ↔ ARKO- archaikos (Greek) ↔ ARCO(Latin)

Osman Çataloluk, Elshad Alili araştırmalarından çok değerli bir mekale çıktı ki onu < Türkic and Sumerian> bölümü olarak ve < Similarity Between Turkish & Akkadian Based on Rules of Inflective & Agglutinative Languages> başlığıyla ingilis dilinde Australiya’nın bir akademik diltik araştıma dergisinde yaymışlar. Bu değerli mekaleni internet’den bu iki adres’den endire bilersiniz:

<http://www.journals.aiac.org.au/index.php/alls/article/view/448>

<http://s155239215.onlinehome.us/turkic/42TurkicAndSumer/AliliEAkkadian-TurkicEn.htm>

bu mekalede ki Akkad-Türk dil ilişkisini araştırıyür iki sözcük’den söz etmişdi birisi türkce “ARKA” ve arabca “AXER-AHER-آخر” sözcükleri.

Bu yazıda bu mukayseni genişlendirin ve onu sümer sözcükleriyle mukayse edib ve ona türkce “GERİ” ve proto-türk sözcüğü olan ve farscaya’da geçen“GER”, “EĞER-EGER” sözcükleriyle’de bu ilişkini inceleyür:

Yunanca <Arko> sözcüğü sumer-türkce< MURGU-ARKA> ve sümer-türkce <EGİR-ARKA>’den geliyür bu sözcük <warkatu - arkatu > gibi akkad’ca da kullanılıyür ve oradan ya da Trova-Lidi’lerin dilinden Yunan diline Arko gibi giriyür. Sumerce <EGİR> türkcede yani aynı kökden olan dilde <GERİ> ve <ARKA> gibide gözükiyür:

eğir [BACK] wr. **eğir**; **eğir**₅(LUM); **egir**₄; **eğir**₆(MURGU₂) "back, rear; after; estate, inheritance" Akk. **arkatu** → GERİ(Türk) – ARKA ↔ AHER- AXER-آخر (Arab)

sümerce “EĞİR” sözcüğü ki türkce “GERİ” sözcüğüyle bir kökten ve bir anlamda dır; özü deyişik sözcüklerde gözükiyür bu sözcük arabca’ya “AXER-AHER-آخر” gibi giriür .

Bu sözcüğünün sümercede “ARKA” gibiside olmalıdır ki “ARKATU” olarak akkadcaya girmiştir ve yine türkcede “ARKA” olarak gözükmekte dir. Buna benzer sümerce “MURGU”↔ “ARKA” sözcüğünde de gözükiyür.

murgu [SHOULDER] wr. murgu₂; murgu "shoulder; back" Akk. *pūdu*;

warkatu↔*kürek*; *arka*

bu sözcüğün kökü türkcede <GERİ> ve <ARKA> gibi işleniyür. Bundan alınan sözcükler: <EĞİRİ-EGİRİ> , <EĞMEK-EYMEK-EGMEK> ve <EĞİLMEK—EYİLMEK-EGİLMEK> ve yine <ARKA> dır

ama tüm bunlar sumercede ve türkcede <GE-Rİ> ve <KA-YIT-MAK> azerice <QEY-IT-MAK>, <QAY-TAR-MAK>, <KAY-TAR-MAK>sözcüğünden geliyür

gi [TURN] wr. gi₄; gi "to turn, return; to go around; to change status; to return (with claims in a legal case); to go back (on an agreement)" Akk. *lamû; târu* → <GE-Rİ> <GİR-DE> ve <KA-YIT-MAK> azerice <QEY-IT-MAK>, <QAY-TAR-MAK>, <KAY-TAR-MAK>

- Bunca biz Arkeogenetik sözüne <Gentik-arkası> ya <Arka-Genetik>’de deyeabiliriz. Ki Azerbaycan türkcesinde <Arxa-Genetik> oluyur

EĞİR(Sumer) ↔ AHİR - AXER – آخر (Arab) ↔ GERİ (Türk)

eğir [BACK] wr. *eğir*; *eğir*₅(LUM); *egir*₄; *eğir*₆(MURGU₂) "back, rear; after; estate, inheritance" Akk. **arkatu** → GERİ – ARKA ↔ AHER- AXER-آخر (Arab)

Bu sözcük akkadcaya “ARKATU” olarak geçiyür ve oradan Yunan ve Avrupa dillerine “ARKA”, “ARKO” sözcüğünün deyişik deyimleriyle geçiyür ve ARKOLOJİ sözünde de böylece gözükiyür

Yene bu sözcük GÖK-TÜRK daş-yazılarında böylece de gözükiyür:

KAYRIM: Arka, destek, inayet

KAYRU: Geri, arka, destek

KERİ: 1- Eski, kadim, geride kalan 2- Germekten, gerilmiş, gergin

BİRİNCİ BÖLÜMÜN SONUÇU

Sümer-türk'in ekinçilik sözleri çok olunca onu bir ayrı bölüm olarak yazaram ... özellikle ekin ürünlerinin türk sümerde bir olması onların bir geografide ekinçilik devrime geçdikini gösteriyür ... "ARMUD", "SARIMSAK", "KARPUZ", "XIŞ", "DARI", "ARPA"(11000 yıllık bir sözcük), "ALI", "HÜLÜ", "ŞAFTALI", "ERİK", "ERZEN", "KUMİNU", "TARIM", "YUĞ, YÜK", "TUĞ, TAKIM", "ŞOXUM", "DİŞ", "SÜRMEK", "SABAN", "EKİM", "KERTİ=BAĞ", "DOŞAB", "AŞ", "NAN", "KEHRİZ", "ARIK=SU KANALI", "KANO=SU KANALI", "RUD", "ŞAT", "ÇAY-SAY", "SU", "LÜLE", "BIÇMEK", ve.....

Bu sözcüklerin çok olması ve bir bölümü 11000-10500 yıl önce gibi getdiki ...tüm bunları ele-almaq için bir ayrı bölüme gerek var dır ... anacak bu bunu gösteriyür ki sümer-türk dilleri hem ekinçilik devrimi ve hemde çobanlık devrimini içerleyürler ve bu devrimlerde katkıları vardır ve buda onların Anadolu-Kuzey Mesopotamiya-Azerbaycan Kafkazlar geografisinde 11500 Y.Ö.(Göbekli Tepe), 10000 Y.Ö. (Çatal

Höyük), 10000 Y. Ö.(Qobistan-Xazerbaygana) sürekli olarak yaşamış dır ve buradan değişik geografilere ekinçi ve çoban olarak göçler etmiş bir bölümü Orta-Asya ve Türküstan gibi yerlerde ayrı esgi-Türkiklere de katışmış dır... ve bu sözcükleri , tamğaların ve hetta yazısını Uyğura gibide yaymıştır

ARDI VAR DIR...